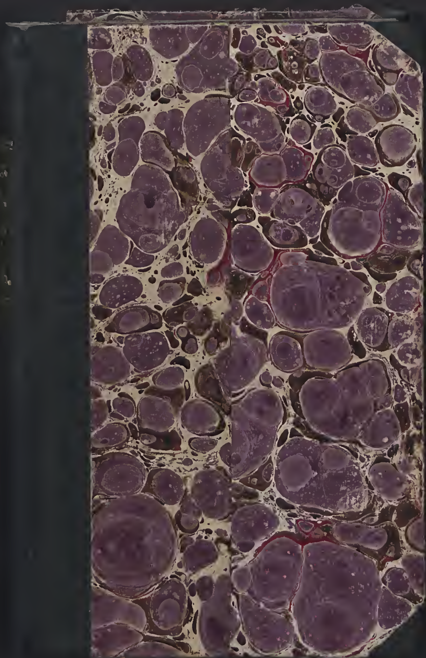
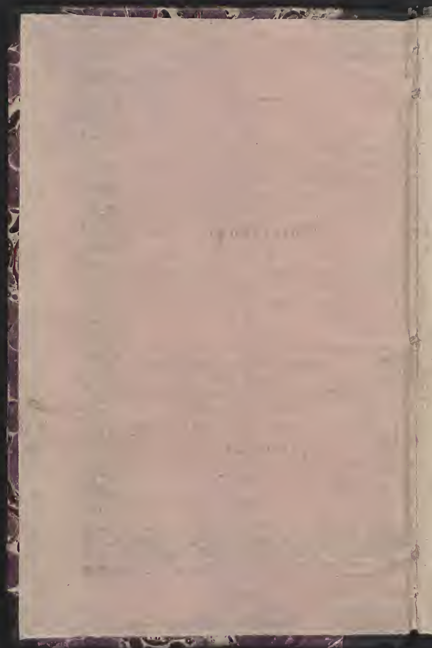

[illegible]
Hortatius [illegible]

EN NORDISK HELT

FRA DET TIENDE AARHUNDREDE,

THORGILS'S,

KALDET ORRABEENS-STIFSÖNS,

HISTORIE,

OVERSAT AF DET GAMLE SCANDINAVISKE,

MED EN INDLEDNING,

AF

PROFESSOR B. THORLACIUS.

KIÖBENHAVN, 1809.

TRYKT HOS ANDREAS SEIDELIN.

Indledning.

Blandt de mange endnu utrykte og uoversatte Sagaer i det gamle Nordiske Sprog, fortiener vist nok *Thorgils's* Historie Skandinaverens Opmærksomhed, ikke blot med Hensyn til Helten, der er dens Gienstand, og dennes i det 10de og 11te Aarhundredes Begivenheder indflettede Skiæbne, men og formedelst Historiens Sandhed, dens indvortes Værd, og karakteristiske Behandling, og fornemmelig formedelst det Lys, den udbreder over mange Dele af de Nordiske Oldsager.

Dens sædvanlige Navn er Floamanna-Saga, en Benævnelse, der er taget af de 9 förste Kapitlers Indhold, i hvilke Thorgils's Forfædres Boesættelse i Arne-Syssel paa Sönderlandet i Island korteligen beskrives. Thorgils's Stamfader i 5te Led, *Atle Jarl*, havde af Harald Haarfagers Fader, Halfdan den Sorte, været sat til at bestyre Sogne-Fylke i Bergens Stift, nordenfields i Norge; men efter at Harald Haarfager var blevet besvogret med Jarlen Hagen Griötgardsen, satte han denne sin Svigerfader, som sin Vasal over Sogn; men Atle Jarl vilde ikke tilstæde ham Bestyrelsen, förend han selv fik talt med Kongen. Det kom derfor til en Fægtning mellem Jarlerne Hagen og Atle, hvorved den sidste saaredes, og blev flyttet til Atle-Öe, hvor han döde. Atles Sön *Hallstein* blev efter Faderens Död efterstræbt af Kongen, saa han for sin egen Sikkerheds Skyld saae sig nödsaget til at forlade Norge. Hallstein drog til Island, og nedsatte sig paa Örebakken, et Herred i Arnesyssel i den sydlige Deel af Landet; men Kong Harald tilegnede sig efter Hallsteins Bortreise hans Faders betydelige Jordegods i Sogn. Hallsteins Sön, den yngre *Atle*, valgte

Gaarden Traderholt i samme Örebakkes Herred til sit Hovedsæde. Denne Atle blev ved gunstige Omstændigheder meget velhavende. Han döde tidlig og efterlod en Sön, kun 9 Aar gammel, ved Navn *Thord*, Fader til Thorgils, der fra det 10de Kapitel er Hovedpersonen i Historien. Thord giorde en Reise til Norge, da *Thorgils* var kun 2 Aar, men Skibet blev borte, og man hörte siden ikke mere til ham. Traderholt var dennes, ligesom hans nærmeste Forfædres Boepæl. Fra forskiellige Steder af Norge ankom ved samme Tid som Hallstein til denne Egn flere Nybyggere, foranledigede deels ved Misfornöjelse med Harald Haarfagers Eenevælde, f. Ex. Lopt fra Gaulum, og hans Morbroder Flose, deels ved begangne Mord, f. Ex. Össur hin Hvide fra Sogn og flere. Af den norden for Örback beliggende Egns side og sumpige Beskaffenhed, hvorefter Herredet blev kaldet Floe, have Indbyggerne faaet Navn af Floamænd, og heraf maa Sagaens almindelige Titel forklares. Men da de $\frac{3}{4}$ Deele af Fortællingen allene angaae Thorgils, da endog hine 9 förste Kapitler have bestemt Hensyn til hans Forfædres Skiæbne, og saa at sige dreje sig om denne Familie, synes det rigtigere at

benævne Historien efter *Thorgils*, der i samme aabenbart spiller Hovedrollen. Hans Tilnavn er *Orrabeinstiupe*, eller *Orrabeins Stifsön*, fordi han, fra sit 2det Aar allerede faderlös, fik sin förste Opdragelse af Thorgrim Orrabein eller Skrammefod, som havde ægtet hans Moder Thorun; 3 Aar efter at hans Fader Thord var forsvundet.

Heltens Charakter, har Fortællingens Forfatter paa tvende Steder, med korte, men rigtige Træk afskildret. I 11te Kap. hedder det: " Thorgils var af smukt og vittigt Udseende, og mandigt Udvortes; han var vel voxen og stærk af Kræfter, haardför og hurtig i sine Beslutninger, veltænkende og uforfærdet; driftig, vidste, saa godt som nogen, at bruge sine Vaaben, og besad et sieldent Mod i alle Nödstilfælde. Med Alderens Tiltagelse blev han, som man fortæller, storsindet, dog stadig, höimodig, og udholdende i enhver mödende Fare". I sidste Kap. af Historien kaldes han en meget mærkværdig Mand, trofast i Venskab, udholdende i Gienvordigheder, diærv til store Foretagender, naar nogen giorde ham imod. En ualmindelig Selvfölelse sporedes allerede hos ham, som en Dreng paa 5 Aar, da

han af Harme over at blive udelukt fra en Börneleeg, fordi han endnu ikke havde nedlagt noget levende Dyr, stak den fölgende Nat en Hest ihiel, dog uden derved at tilföje sin Stiffader, hvem Hesten tilhörte, nogen betydelig Skade, da Hesten var gammel og aflægs. Efter flere udviste Pröver paa Mod og Kiækhed, synes dog en Tvekamp, eller Holmgang, da han förste Gang skulde pröve derpaa, at have giort ham betænksom; men en Dröm, der lovede ham det bedste Udfald, styrkede hans Aand, og siden underkastede han sig ofte saadanne, saavel paa egne, som fornemmelig paa andres Vegne. Efter Historien var Thorgils som et Ideal af en ædel nordisk Helt. Han streifede om, hedder det (i 16de Kap.), paa Havet, og udryddede mange Rövere og Voldsmænd, men lod Bönder og Handlende fare i Fred. Kom han til ukiendte Kyster, hvor en Fader truedes af Vikinger med hans Datters, eller en Mand med hans Kones Bortförelse, da var Thorgils strax rede til at hielpe eller hævne den Undertrykte, og forlangte ingen anden Giengield, end et taknemmeligt Hierte.

Heltens Leveaar kunne vi vel efter Schiönnings og Suhms Angivelse (i kritiske

Hist. af Danmark T. IX. S. 375 - 76) sætte fra Aaret 948 eft. Christi Födsel, dog saaledes, at hans Dödsaar bliver 1033, og ikke 1038, thi efter Historiens bestemte Angivelse (i 34 Kap) levede han 85, og ei, som Suhm siger, 90 Aar. De mærkeligste Dele af hans Levnet, der meest gave ham Leilighed til at vise hans Evners og Siels Storhed, vare: Besöget hos Hacon Hlade-Jarl, og det derved foranledigede Tog til Syderöerne og Skotland (K. 14 og ff.); Reisen til og fra Grönland (K. 20-25), og en Deel Familiesorger, som især en elsket Kones og en ham meget kiær Söns Död foraarsagede ham. At saa tapper en Mand, saa stor en Menneskekiender, som Hacon Jarl, modtog Thorgils med Udmærkelse, skiönt denne kom i det ubehagelige Ærende at fordre sine allerede i lang Tid seqvestrerede Fædrene-Ejendomme i Sogn i Norge, viser, i hvad Agtelse Thorgils allerede da stod, skiönt endnu neppe 20 Aar gammel. "Du er en vældig, stærk og anseelig Mand, svarede Jarlen, du lader til at ville faae meget Hæld med dig. Jeg byder dig til mig, og skal siden tage dit Anliggende i Betragtning". Jarlen fordrede af ham, at han skulde inddrive en Skat for

ham fra Syderöerne, som i 3 Aar var udebleven. Han udförte det ham givne Ærende med Snildhed og Held; og nu bleve — neppe skulde man vente dette af den stolte Hacon — hans norske Ejendomme ham virkeligen indrömmede. Den grönlandske Reise, som han tiltraadde efter Erik Rödes Indbydelse satte hans Kiækhed og Aandsnærværelse paa meget haarde Pröver. Skibbrud, Tab af Vare og Folk, flere Maaneders Omtumlen paa et ukiendt Hav, Mangel af Födevare og Vand, og flere lignende Farer kunde ligesaalidet svække hans Mod, som Udholdenhed. Snart afværgede et fanget Söedyr, en nedlagt Biörn eller nogle faa Söefugleæg, man opsögte, den truende Hungersdöd; snart var man betænkt paa at drikke Urin blandet med Söevand, for at lindre sin Törst; snart indstyrtede Bölgerne i en vældig Söegang, og kastede Thorgils's liden Sön fra hans Knæ over Borde, og atter tilbage. HvadUnder, at i saadan en Havsnöd den gamle Thor indfandt sig, og lod disse Apostater höre deres Frafald. Men just den store Fare forstærkede Thorgils's Troe paa den af Familien nysantagne Christendom; og saavel Heltens, som hans Kones Pietæt, der ved adskillige

formeentlige Aabenbarelser i Drömme end mere forögedes, giorde at de, efter endelig at være frelste, tilholdt med Alvor deres Folk at vogte dem, især under Julehöitiden, fra al usömmelig Kaadhed. Endeel nærgaaende Familieuhæld viiste Thorgils, som den ömmeste Mand og Fader, fra den fordeelagtigste Side; og Historiens Forfatter har vel forstaaet at fortælle saadanne Scener, paa en Maade, der maa opvække Læserens Deeltagelse. Thorgils strander ved Grönlands Jökel. Hans frugtsommelige Kone Thorey bliver der forlöst med en Sön, der fik Navnet Thorfin. Med Nöd fandt man Föde til at opholde Moderens og den Spædes Liv. Hun bad Thorgils, om muligt, at skaffe dem bort fra dette skrækkelige Sted. Han gaaer op paa Jöklen, for at erfare, om Isen ikke snart löste sig. Da han ud paa Aftenen kom hiem, fandt kan sin elskede Thorey död i Sengen, — en af hans Trælle havde stukket hende ihiel og flygtet — og Barnet diende sin döde Moder. Thorgils bliver næsten fortvivlet. Han seer ingen Mulighed til at holde Barnet i Live. Dog — han forsöger alt — han giör et Skaar i sine Brystvorter. Först kom Blod ud, derpaa en blandet Vædske, tilsidst

Melk, og nu diede Barnet. Endelig slap man fra dette Sted, og kom til et andet; men her bliver Skibet borte om Natten. Thorgils krænkedes inderlig over sin og Barnets forladte Tilstand; i et Öjeblik glemmer han sig saa aldeles, at han giver Ordre at aflive Thorfin. Men Koll hans Tiener læste i hans Hierte, og adlöd ikke denne Befaling; og Thorgils takker ham paa det Inderliglte derfor. Men — Thorfin var Döden bestemt. Kastet af Bölgerne udaf Skibet og ind igien i en Havstorm, fik han en Blodstyrtning, der bortrev ham. Endnu vilde Faderen ikke afsee sin döde Sön; men Koll lister sig i Land, og jorder ham uden Faderens Vidende paa en Kirkegaard, for at beröve ham Synet af Liget, der dagligen nærede hans Sorg. Thorgils blev saa harmfuld derover, at han vil dræbe Koll; men hindres ved nogle fælleds Venners Mellemkomst. Faderhiertet gav Plads for Vennefölelser; og hans Undskyldning læse vi i fölgende meget sigende Ord: "Mödrene, sagde han, undskylder jeg, at de have mere Medlidenhed med deres Börn, end andre".

Historiens Troværdighed kan for dens opmærksomme Læsere ikke være tvivlsom. Hvad

her fortælles om Harald Haarfager, Harald Graafeld og Hacon Jarl, om Lopt, Ingolf, Leif, Flose og andre bekiendte Mænd, stemmer paa det nöjagtigste overeens med andre gode Skribenteres Beretninger, saavel i Henseende til Begivenhedernes Gang, som Mændenes Charakteer. Landnama anföres kun 1 Sted udtrykkelig, nl. i Enden af 3die Kap. Men ved at sammenligne f. Ex. det 5te, 8de, 9de, Kapitel og flere Steder, med Landnamas 5te Bog, 8de, 9de, 10de Stykke o. s. v. vil man finde en næsten ordret Overeenstemmelse. At en af Forfatterne har haft den anden for Öje og troligen fulgt ham, er aabenbart; men da Landnama er samlet til saa ferskiellige Tider, og Værkets sidste Bearbeider Hauk Erlendsen döde först A. 1334, saa er det ei urimeligt, at den Landnama, som i Floamanna-Sagas 3die Kap. citeres, er en af dens ældste, maaskee endog Are-Frodes eller Kolskeggs Recensioner; og Landnamas senere Fortsættere, Styrmer, Sturla, eller Hauk kunde da gierne have indfört benævnte og andre Stykker af vor Saga. Det seneste Datum i Thorgils's Historie, hvoraf dens Forfattelsestid skulde kunne udledes, er det, at Biskop Thorlak, en af Heltens De-

scendenter, anföres som Helgen, hvilken han ifölge Hungurvaka blev erkiendt for A. 1199; thi den allersidste Genealogi i Slutningen af Sagens 34te Kapitel kan med temmelig Vished paastaaes at være en det övrige uvedkommende Tilsætning, hvilket Kammerherre Suhm ogsaa antager. Sagaen er altsaa uden Tvivl forfattet noget hen i det 13de, eller seenest i Begyndelsen af det 14de Sekulum, og kunde altsaa gierne være benyttet til Landnamas Fuldbyrdelse. Men hvilken af disse Meninger man end antager, bevises ved hver af dem vor Histories Paalidelighed.

Den sidste Linie i 8de Kap. hvor Erik Blodöxe nævnes som Konge i Norge, i Thords Thorgils's Faders, Barndom, er forekommet Historikerne at indeholde en Urigtighed, da denne Erik den Gang var Konge i Northumberland, og Hagen Adelsteen da regierede i Norge. Skulde end Sagaens Forfatter her have begaaet en Hukommelsesfeil, rokkes derved langt fra ikke det Heles Troværdighed; men da 2de Haandskrifter (N. 164 C. og 165 D. see Suhm.) paa dette Sted slet ikke have Erik Blodöxes Navn, saa taber Beviset saa meget mere af sin Kraft.

Det vilde ikke være vanskeligt, ved at undersöge de i Thorgils's Historie forekommende Skildringer af flere Steder i Grönland, Irland, Norge og Sverrig (for ei at nævne Island), at overbevise os om det Sande i enhver af hans Beskrivelser. Men for at blive staaende ved det egentlige Historiske i Skriftet, bör vi især henvende Læserens Opmærksomhed paa nogle ufeilbare Tegn paa Forfatterens Sanddruhed, som overalt fremskinne. Disse ere: Fortællingens ukonstlede Simpelhed og Naivitet. Vidunderlige Begivenheder ere vel ikke ganske forbigaaede; men deels anföres de langt sparsommere end i andre Sagaer, deels er ogsaa her Tildragelsernes phychologiske Sammenhæng Borgen for Fortællerens Paalidelighed. Har end ikke denne Forfatter Snorro Sturlæsens Værdighed og Veltalenhed, eller Knytlingernes Histories Lethed; overtreffes han end i livlige Charakteerskildringer af Nials Saga; saa overgaaer han dog f. Ex. Hervaras og Ormstungasagaerne, der af de Lærde med saa megen Flid ere bearbeidede, den förste i Troværdighed, den sidste i Fremstillelse og Indholdsrighed. Med de af Alskiens Overtro overvældede Ivar Vidfadmes, Gothriks-Saga og deslige,

forsmaaer han med Rette at sammenlignes; og selv de reenhistoriske Skrifter om Christendommens Indförelse paa Island, Hungurvaka og Christni-Saga, röbe alt for ofte opdigtede upsychologiske Mirakler, da derimod i Floamanna-S. meget maaskee er en ved Tildragelsernes Fölge oprört Indbildningskrafts, men Intet en bedragersk Opdigtelsessyges Foster; hvorfor og især Hungurvaka's forskruede Fremstilling er forekommet mig at stikke besynderligen af imod Thorgils's sanddrue og naturlige Levnetsbeskrivelse.

Et pr. Exempler paa Sagaens Fortællingsmaade synes her at fortiene Plads. Under Thorgils's Ophold i Norge blev han (K. 13) flere Gange anmodet at standse Spögerier. Audun, en af hans norske Venner, bad ham engang at hielpe sig med sin Moders Begravelse. Ingen torde have med hende at giöre, da hun troedes at gaae igien. En vel beslaaet Kiste blev giort færdig, og Moderen deri nedlagt. Da man bar Liget bort, begyndte det at brage, Loget sprang op og Konen kom ud; men nu, heder det, fore Thorgils og Audun til, grebe hende, fik hende lagt igien i Kisten og derfra paa Baalet, og dette forlode de ikke

förend Liget var fortæret af Luerne. Historien roser ligefrem her deres Mod og Styrke. Vi ville nok beklage, at den ventelig skindöde gamle Kone blev levende brændt! Kampen i Thorgils's Siel under en overhængende Livsfare mellem Thors Religion og Christendommen (K. 21 og 24) er meget interessant. Erichsen giorde allerede Suhm (i dennes Bog om Odin Khn. 1771 S. 162) derpaa opmærksom. Thor viiste sig for ham i Drömme; han smigrede, lokkede, truede; men Thorgils blev standhaftig. Far bort, du lede Diævel, sagde han, aldrig skal jeg have med dig at giöre. Dog lod Helten, uagtet Mangel paa Födevare begyndte at föles, en Oxe, der var Thor indviet, kaste i Söen. Man havde ikke ferskt Vand mere, og nu raadede en Ven, at blande Urin med Söevand for at drikke. Thorgils vilde ikke smage det; men gav sig til at læse derover; hvorpaa han slog det ud i Söen; og see en Fugl flöi fra Skibet; det var Ulykkens Fugl, der forlod dem, og snart derefter fik de Öje paa Kildevand ved en Strandbred. Naiv-spögende er Indklædningen i de sidste Kapitler, hvor den 60veaarige Thorgils gaaer paa Frierie til en ung Pige Helge, der

ikke var meget for dette Ægteskab; hvor han henter hende tilbage, da hun var draget til sine Slægtninge; og hvor han ved at pege paa en Hane, der huggede sin Höne, lod hende föle, hvad der kunde være blevet Fölgen af hendes Undvigelse. Naiv-uskyldig og vakker er mangen en Yttring af Thorgils's lille Sön Thorfin, hvis Die-Moder i egentlig Forstand vi have seet, at Helten efter Thoreys ulykkelige Död maatte være. Da man under Hungersnöden paa Reisen til Grönland havde faaet nogle Söefugleæg, og gav Drengen et saadant, spiiste han kun det halve, og paa det Spörgsmaal, hvorfor, svarede han: "jeg sparer paa min Mad, fordi I spare paa Eders". Da man endelig kom til Grönland, og lagde Drengen til en Ammes Bryst, sagde han: "saadan saae min Faders Melk ikke ud". Hos Erik Röde blev Barnet fravænt, men det vilde ikke til at drikke Melk, förend det var mörkt, saa det ikke kunde see Melkens Farve. Under Opholdet hos Erik hendte det sig, at en Biörn viiste sig uden for Thorgils's Vareoplag. Barnet blev glad, vilde ud til den, og sagde: "Fader, hvilken skiön stor Hund er derude". Biörnen kastede Barnet under sig, og knu

Faderens Aandsnærværelse og Hurtighed reddede det fra den visse Död. Af saadanne Sceners simple, men treffende Beskrivelser findes mange overalt i Thorgils's Historie.

Elskere af det nordiske Oldstudium ville ogsaa i denne Saga treffe mange Bidrag til Kundskab om det gamle Norden, og sammes Tænkemaade, Indretninger og Vedtægter. Det andenstedsfra bekiendte vil her erholde Bestyrkelse, og adskilligt maaskee vise sig fra ikke ganske almindelige Synspunkter. Strax i 4de Kap. hedder det om Hallstein, da han havde besluttet at reise til Island, for at unddrage sig Kong Harald Haarfagers Efterstræbelser, at han, i Haab om et lykkeligt Tog, kastede Setstockerne ɔ: Piller, prydede oventil med Thors eller en anden Guds Hoved, der stode ved Husets Höisæde, over Borde, og valgte det Sted, hvor de flöde i Land, til Middelpunktet for den Landstrækning, han der tilegnede sig. Denne Vedtægt omtales af mange Skribenter, og af disse veed man end videre, at Skikken medförte, at man der, hvor slig en Söile drev i Land, skulde afstikke sin Vaaning; hvortil man plejede at lægge og tilegne sig al den Landstrækning, forudsat den

ikke af andre i Forvejen var optagen, som man kunde overreise fra Kl. 6 om Morgenen til 6 om Aftenen. Man plejede ved slig Leilighed at tænde Ild, baade paa det Sted, hvor Dagreisen begyndtes, og hvor den endtes, og dette kaldtes efter det gamle Sprog: at overfare med Ild det Stykke Land, man tilegnede sig. Gaarden og Jorden, hvor Hallsteins Setstocker bleve opdrevne, fik siden Navn af Stocksöre, der endnu er et bekiendt Navn i Örebaks District. Da de Nordiske, som ethvert Folks Oldsager, fornemmelig kunne betragtes fra 4re Sider, nemlig med Hensyn til deres huuslige og borgerlige, deres religiöse og militære Forfatning, saa være det mig tilladt fra Thorgils's Historie at hente et Pr. Bemærkninger om enhver af disse.

Hvad den huuslige Tilstand angaaer, finde her f. Ex. Konens Forhold til Manden, Trællens til Herren, Börnenes Opdragelse og Dannelse m. m. ikke liden Oplysning. Efter at have faaet sine Ejendomme i Norge tilbage af Hacon Jarl, overlod Thorgils sin Kone Gudrun til sin Ven og Reisefelle Thorstein, som Lön for hans Redelighed. Da Helge, hans sidste Kone, var löbet bort i Mandens

Fraværelse, tog han hende uden videre med væbnet Haand tilbage fra hendes Slægtninge. Trællenes Forfatning og Behandling var heel vilkaarlig, da Herren og Ejeren næsten uindskrænket havde Hals og Hand over dem. Tvende af sine egne nedhug Thorgils paa Stedet, da han greb dem i Efterstræbelser mod hans Liv. Men og en fremmed Bonde Anakolls Træl lod Thorgils dræbe paa Island, blot fordi han var kommen i Trætte med hans egen Tiener Koll; dog maa man til Thorgils's Retfærdiggiörelse bemærke, deels, at Trællen virkelig havde fornærmet Koll, ikke blot ved et fræktSvar, men og ved at slaae ham, formodentlig i Hovedet eller Ansigtet, med et Drikkehorn, deels lod Thorgils ikke aflive ham, förend Anakoll havde vægret at böde for sin Træls Fornærmelser, der dog vare af det Slags, som man i de Tider ikke pleiede at bortskienke. Nogle Trælle, der i en Höi havde gravet efter Skatte, fratog han meget ung 3 Mark Sölv, som de der havde fundet, og gav Pengene til sin Fosterfader. I det paa Drömmerige 24 Kap. fortæller Helten: "Det forekom mig, at jeg var til Tinge paa Island, og at

jeg trak Hanke *) med Asgrim, og han tabte". Den Ungdoms Övelse, at trække Hanke med hinanden, maa han altsaa i sin Barndom have lært. Da det hörer til de huuslige Oldsager at oplyse Vaaningernes forskiellige Beskaffenhed, saa er det her ikke upassende at lægge Mærke til det i 16de Kap. omtalte Jordhuus, eller Værelse under Jorden, som Thorgils ved sin förste Landing paa Irlands Kyster fandt ved at oprykke et Træ i en Skov. Deri vare bevæbnede Mænd, og et Par Qvinder. "Helten, hedder det, gik omkring i Værelset, hvis Loft hvilede paa böjede Bielker, og havde i Haanden en Rodkölle, hvormed han slog til begge Sider". Jeg har hidsat dette, for at henvende Oldgrandskernes Opmærksomhed paa slige underjordiske Træhuse, og tillader mig at anföre en interressant Beretning, om et stort underjordisk Træhuus, fundet, 1788 omtrent midt i et Bierg, noget nordlig, ved

*) *Hönk* var et aflangt dobbelt Reeb, hvormed tvende Personer, holdende hver i sin Ende, sögte at trække hinanden til sig. Denne Övelse omtales i Saxo's 5te Bog, og i Sagaerne ikke sielden.

Varde-Aa i Jylland. Efterretningen fra Præsten paa Stedet lyder i det Væsentlige saaledes: "8 à 9 Alen under Biergets Overflade fandtes 1788, i Octbr. Maaned, en Bygning af stærk Egetræ, omtrent 12 Alen i ☐. Hovedstolperne vare 8 i Tallet, imellem hver Hovedstolpe vare Stribaande i stor Mængde fra den överste til den nederste Ende; hver Hovedstolpe var omtr. ½ Al. i Kant og 4½ Al. lange, Stribaandene 1½ Qvarteer i Kant; hver Hovedstolpe stod med den nederste Ende med en Tap i Eege-Leeder, der og vare ½ Al. i Fiirkant; under disse fandtes store Böge-Blokke. Alt Eget var friskt, Böget derimod forraadnet". Det er neppe tvivlsomt, at det ommældte Jordhuus paa Irland, har, som flere saadanne, der i Sagaerne omtales, haft til Hensigt at skaffe Indbyggerne et Tilflugtsted for deres Personer og Ejendomme, i Tilfælde at et uformodet fiendtligt Overfald af Ostmannerne, hvormed Irland i Thorgils's Tider ideligen blev plaget. Men om det i Jylland har havt samme Bestemmelse, eller og bör ansees som en gammel Gravhöj, hvilke man af Historien veed undertiden at have haft den Indretning, at de oven til vare bedækkede med Bielker, det-

te overlader jeg Kyndigere at undersöge og bedömme.

Ogsaa til Oplysning af Nordboernes borgerlige Liv ere i denne Saga mange Vink hist og her adspredte. Den paa Island endnu brugelige Vùrdering af Ejendomme i saa og saa mange Hundreder, er paa et Par Steder antydet. Beregningen er efter det store Hundrede eller 120, egentlig saa mange Alen Vadmel; naar 1 saadan Al. anslaaes til 2 Fisk eller 4 Sk. Dansk, saa vil 1 Hundrede omtrent svare til 5 Rdlr. Ting forekommer ofte om et offentligt Samlingsted, ei blot til juridiske Sagers Afgiörelse, men og til enhver almeeninteressant Gienstands Omtalelse og Dröftning. Af Aarets Maaneder nævnes kun een, nemlig Goe, som efter Gudmundi Andreæ Lexicon skal være den, da Solen er i Fiskens Tegn, altsaa Februar. Af Skatte omtales Biörneskat, og Havnetold; den sidste fordrede Ejeren af det Distrikt, hvor Skibet, der ankom med Vare, blev trukket i Land, og overvintrede; det var dette Slags, som Thorgils holdt sig for god til at betale nogen. Bonde findes overalt i sin ædle og værdige Betydning. Helten selv kaldes Thorgils Bonde, dog taler han K. 32 om

Smaa-Bönder*), blant hvilke han frabeder sig at henregnes.

Om Religionstilstanden paa Island i Thorgils's Tid er allerede i det Foregaaende Noget meddelt. At Hedenskabet i hans Familie langt fra ikke var aldeles ombyttet med Christendommen, sees deraf, at Lopt, hos hvem Thorgils i sit 6te Aar var, reiste hver 3die Sommer at forrette Offer i et Tempel, som hans Fader havde forestaaet; at paa det Skib, hvorpaa Helten drog til Grönland, var en Oxe, helliget til Thor; og at hans Reiseselskab i Havsnöden strax var rede at foreslaae et Löfte til samme Guddom. Derimod var Thorgils selv den Christne Troe meget hengiven, og blev det end mere, efter at være flere Gange reddet fra Livsfare paa samme Grönlandske Reise. "Du haver giort ilde mod mig, sagde Thor med vrede Hu til ham i en Dröm, i det du haver valgt det værste for mig; og kastet det

*) Saadanne Smaabönder kaldtes ellers *Kotbönder* (i Middelalderens Latin Cotarii), omtrent som vore Huusmænd, af Ordet Kot, en liden Bondegaard. Maaskee det i Almuesproget brugelige Kiöter deraf har sin Oprindelse.

Sölv, jeg ejede, i en stinkende Pöl"; men vi have i det foregaaende seet, hvad Svar han fik. Artig er hans Kones Dröm, under Opholdet ved den Grönlandske Jökel: hun syntes at see for sig deilige Egne og hvidklædte Væsener (Engle), og ventede derfor snart Befrielse af nærværende Nöd; men Thorgils troede deri tillige at ahne hendes Död, som og indtraf. Kort efter havde Helten selv en anden Dröm, hvorpaa Sagaens Forfatter synes at lægge megen Vægt. Jeg saae, sagde Thorgils, paa mit höire Knæ 5 Lögstilke at voxe hos hinanden, af hvilke mange Skud fremspirede, men især voxte eet af disse saa höit, at det gik mig over Hovedet, og dette var saa skiönt, som om det var guldfarvet. Thorleik, hans Sön, sagde: det deilige Skud betyder en saare berömt Mand; og, tilföjer Skribenten, derved meentes Biskop Thorlak den Hellige.

Da i denne, ligesom i de fleste Sagaer, alt aander Krig, Leding og Fribytteri, saa er det ikke underligt, at den Deel af Oldsager, der angaaer Nordens Krigsvæsen, ogsaa herfra kan hente Oplysninger. Det giör Fortællingens Forfatter Ære, at han, som strax i Begyndelsen er bemærket, ved en Helt tænker

sig ingen Voldsmand eller vild Kriger, men en Mand, der er Svages og Undertryktes Forsvarer, og som med Sjels og Legemsstyrke forener Mod, Aandsnærværelse og Veltænkenhed. Mellem Rövere og Thorgils som Helt, er en bestandig Modsættelse. At ikke blot de kiæreste Vaaben have deres egne Navne, som SværdetBladnir, undertiden efter detSted. hvor man havde bekommet det, somJardhausnaut; at endog Klæder havde deres egen Benævnelse efter en Ven, hvis Foræring de vare, f. Ex. Audunsnaut, er af vor Historie indlysende. Af 2det Kapitel sees, at det var Vedtægt, at ingen maatte tages med paa Tog inden det 20de Aar. Da Thorgils 5 Gange fortælles at have bivaanet Holmgang, saa kunne de forskiellige ved saadanne Tvekampe brugte Konstgreb af mange Steder i denne Saga temmelig vel udvikles; men eftersom de Nordiske Tvekampes Beskaffenhed, hvorom Kormacs-Saga indeholder de meest klassiske Beskrivelser, af Oldgranskernes Undersögelser for længe siden er bekiendt, saa vil jeg her blot tilföje et Par Ord om en i 17de Kap. omtalt Art af Tvekamp, kaldet Kergang, eller Kargang, som maaskee kan sammenlignes med den senere i Norge brugelige

Maade at spænde Belte med hinanden. Skulde jeg ikke tage Feil i, at vor Historie er den eeneste Nordiske Saga, der mælder om dette Slags Tvekamp, saa bliver Stedet saa meget mere mærkværdigt. Herom lyder Fortællingen saaledes: Under sit Ophold i Oplandene var Thorgils hos en Bonde, Thrand, hvis Datter Sigrid en Röver Randvid begiærte til Ægte. Da Faderen nægtede sit Samtykke dertil, blev han udfordret. Thorgils gik i Thrands Stedmod Röveren. Thorgils havde sit Sværd; men Randvid et tilhugget tykt Træstykke, kaldet Knæble; og nu blev der lukket over Karret. Randvid bad Thorgils at begynde Angrebet, thi han var den Udfordrede. Det giorde han, og gav Knæblet saadant et Stöd, at det flækkedes i Stykker, men Thorgils's Sværd gik ved Stödet ind i Randvids Underliv. Nu forlangte Röveren Thorgils's Sværd, og vilde række ham Knæblet, men Thorgils vægrede at tage imod det, da det alt var i Stykker: Det var jo en Spaan, du havde, sagde han, og ikke et Knæble. Denne Röver blev i sin Tid anseet for en Troldmand, da han i dette Slags Holmgange havde nedlagt mange Medkæmpende.

Ved Oversættelsen af denneSaga har jeg benyttet trende Haandskrifter, et i Folio af etPrivatbibliothek, skrevet med en ny Haand, temmelig korrekt, dog ei frit for Skrivfeil; det er i Aaret 1779 kiöbt paa den bekiendte Forfatter af den Islandske Rettergang, Sysselmand JonArnesens, Auction; og tvende i 4to af den Magnæanske Samling, neml. No. 516 og No. 517. Af disse tvende er det förste skrevet med en gammel, men meget tydelig Haand; paa mange Steder er Textens Læsemaade rettet i Marginen, men som oftest ere Rettelserne uhældige, og staae langt under de af den förste Haand anförte. No. 517 er overvældet med Abbreviaturer, og i det Hele mindre rigtigt end det foregaaende. Saavidt Floamanna-Sagas Indhold findes i Landnama, har jeg sammenlignet den sidste, og i Tvivlsfælde fulgt den; thi i det 5 Kapitel er det f. Ex. upaatvivleligt, at den Læsemaade fauskagrepti, som Landnama har, er den eeneste sande, og derimod alle 3 Haandskrifters urigtig*). At Textafdelingerne have i forskiellige Afskrifter været forskiellige, slutter jeg af

*) Hvilket paa flere Stedr er Tilfældet, som ved Oversættelsen skal blive bemærket.

de i Suhms Bog om Odin af Erichsen opgivne Steder; thi som de der anföres, er Kapitel 12 det, som i de Haandskrifter jeg har benyttet, er det 20de o. s. v.; og maaskee kunde dette före til at troe, at de 8 - 9 förste Kapitler, der ere meest genealogiske, ikke oprindeligen höre til Historien, som da med des störrе Ret burde kaldes Thorgils's, og ei Floamændenes. Dog dette overlader jeg Kritikerne at bedömme.

Da ingen skandinavisk Ordbog, som kunde fortiene dette Navn, endnu haves, har jeg, ligesom ved andre Sagaers Læsning, saa og ved dennes Oversættelse, maattet arbeide mig frem, deels ved Gudmundi Andreæ heel ufuldstændige Lexicon; deels ved de til adskillige Islandske Historier udgivne Indices f. Ex. til Ormstunga, Hungurvaka, Kristni - Saga, Landnama o. fl., hvilke den Arnamagnæanske Commission har besörget, ved den af vor Olavsen forfattede ypperlige Ordforklaring, som findes bag efter Afhandlingen de Baptismo, men fornemmelig ved det af Jonsonius med megen Flid udarbeidede Ordregister til Nials-Saga, som tilligemed den latinske Oversættelse af denne Historie snart vil

udkomme; og endelig ved en skreven Index til Knytlinga-Saga, forfattet af Hr. Olavsen med denne Lærdes sædvanlige Grundighed, hvilken Hr. Secretær Werlauff har haft den Godhed under denne Oversættelses Forfattelse at laane mig. Hvad Uvished der efter disse Hielpemidlers flittige Brug endnu paa ikke faa Steder stod tilbage, har min Fader hiulpet mig til at oplöse.

De oven for anförte Betragtninger over Helten Thorgils's Historie, dens Indhold og Værd, vise uden Tvivl, at den fortiener Skandinaviske Læseres Opmærksomhed. Udsigten over de ved dens Fordanskelse benyttede Hielpemidler vil, haaber jeg, bidrage noget til at undskylde Oversættelsens Mangler.

Oversættelse

af

Thorgils's Historie.

(*De tilföyede större Anmærkninger ere af Justits-Raad S.* Thorlacius).

Förste Kapitel.

Kong Harald Guldskeg regjerede i Sogn; han havde til Ægte Sölvor, Datter af Hundolf Jarl, og Söster til Jarlen Atle den Smekkre (Smale). Deres Döttre vare: Thora, som ægtede Uplands Kongen Halfdan den Svarte (Sorte), og Thurid, der blev Kiæld Hældeflages Kone. Halfdans og Thoras Sön var Kong Harald den Unge; ham gav Harald Guldskeg sit Navn. Blandt disse döde förstHaraldGuldskeg, dernæst Thora og tilsidst Harald den Unge, og da kom Riget under Halfdan Svarte, som

satte Jarlen Atle den Smekkre derover. Siden ægtede Halfdan Sigurd Hiorts Datter Ragnhild. Sigurd Hiorts Moder var Aslög, Datter af Sigurd Snogöje, Ragnar Lodbrogs Sön. Sigurd Snogöjes Moder var Aslög Sigurd Fafnisbanes Datter; denne var en Sön af Sigmund, denne af Volsung, denne af Rere, denne af Sigar, og denne af Odin, Konge i Asgard. Aslögs Moder var Brynhild Budles Datter. Halfdan Svartes og Ragnhilds Sön var Harald, som först kaldtes Dofres Fostersön, derpaa Harald Lufa (med det fildtede eller uredte Haar) og tilsidst Harald den Haarfagre. Da Harald Haarfager havde vundet Eeneværldet over Norge, besvogrede han sig med Hagen Jarl Griotgardsen, og overlod denne sin Svigerfader Sognefylket; derpaa drog Harald öster i Viigen; men Atle Jarl vilde ei give Slip paa sit Rige, förend han fik talt med Kong Harald. Dette gav Anledning til Feide mellem Jarlerne, og de samlede da Mandskab (væbnede Folk) paa begge Sider, og mödtes ved Fiale-Fylke udi Stafenæs Vog. Hagen Jarl tabte Slaget*);

*) Her staaer i alle 3 Exemplarer, jeg har brugt, sigr, som er aabenbar en Skrivfeil isteden for osigr; da det formedelst Eivind Skåldespilders

men Atle saaredes og blev flyttet til Atle-Oe, hvor han döde af sine Saar. Jarlen Atle efterlod 3 Sönner: Haldstein, den ældste og forstandigste iblandt disse Brödre, Herstein og Holmstein. Haldstein ægtede Thora Ölves Datter. Disse Brödre droge jævnligen i Vikings Færd.

Andet Kapitel.

En Mand ved Navn Biörnolf, og en anden Hroald vare begge berömte, begge Sönner af Hromund Greipson; de droge fra Tellemarken for Manddrabs Skyld, og fik en fast Bopæl i Dalsfjorden udi Fjale-Fylke. Biörnolfs Sön hedde Örn; han var Höfding over Fjorde-Fylke og havde tvende Börn Ingolf og Helga, begge af smukt Udseende. Hroald havde en Sön ved Navn Hromund, Fader til Leif. Ingolf og

udtrykkelige Vidnesbyrd i Digtet Haleigiatal, er upaatvivleligt, at Jarlen Hagen Griotgardsen faldt i Slaget; jævnför Heimskringl: Tom. I, Saga af Harald Haardfager, Cap. XIII.

Leif vare Frænder og Fostbrödre. Leifs Moder var Hrodny, Datter af Ketild (Kiæld) Bifra, der var en Sön af Hordakare; da dette skeede, var Ingolf 20, og Leif 18 Aar gammel. Ingolf gik til sin Fader, og sagde ham, at han önskede at drage ud paa Fribytterie og udbad sig nogen Understöttelse. Leif gik og til sin Fader, med samme Begjering, og nu blev dem givet en Deel Krigsskibe. Derpaa gjorde de Aftale om Fælledskab med Atle Jarls Sönner, som havde Lyst at deeltage heri med Ingolf. Det var Vedtægt i den Tiid, at ingen maatte være med paa et Tog, som var yngre end 20 Aar; ellers vilde de gjerne modtage Leif i deres Laug. Leif svarer: dersom vor Mandighed kommer paa Pröve, seer da, om jeg staar tilbage for nogen; men viser jeg mig ikke ringere end andre, da bör jeg ikke tilsidesættes for min Ungdoms Skyld. Ingolf sagde da, at enten skulde begge reise eller ingen af dem, og Udslaget blev, at de droge alle afsted, ud paa Friebytterie; og siger man, at Leif var fyrig og rask til enhver Mandigheds Daad. Ingolf viiste sig som en forstandig og berömmelig Mand ved enhver Leilighed, hvor kloge Raad og Tapperhed vare fornödne. Om

Sommeren gjorde de rigt Bytte, og til Hösten droge de hjem; imidlertid var Hromund, Leifs Fader, död. Nu gjorde de Aftale om, at möde hverandre til næste Sommer, i hvilken de og alle tilsammen toge atter ud paa Fribytterie, som indbragte dem endnu större Vinding end den forrige Sommer; og da de i Efteraaret vendte hjem, var Örn, Ingolfs Fader, död. Haldstein byder Ingolf og Leif til Gjest; de indfandt dem, og da de skiltes ad, gav han dem köstelige Foræringer. Siden indböde Fostbrödrene igjen Jarlens Sönner til Gilde, hvortil og en Mængde af andre vare budne; thi de vilde have flere af deres Venner tilstede, end de andre, om nogen Splid skulde paakomme. Brödrene mödte, og enhver af Gjæsterne blev anviist sit Sæde. Under Maaltidet gik Helga om med Bægeret, et Fruentimmer, som i Smukhed og Artighed næppe havde sin Lige. Man fortæller, at Herstein ikke sjelden kastede et mildt Öje til hende, og i dette Gjæstebud gjorde han det Löfte enten at faae Helga til Ægte eller ingen. Jeg er nu den förste, sagde Herstein, der har aabnet Lauget, nu kommer det dig til Ingolf. Haldstein skal tale först, svarede Ingolf, thi

han har meest Forstand, og er vor Formand i alt. Mit Löfte er, sagde Haldstein, at om jeg end haver med mine Forvandte at gjöre, skal jeg dog ikke hælde fra en ret Dom, naar man i Tillid til min Retskaffenhed har voldgivet mig Sagen. Hertil gjorde Herstein denne Erindring: Ikke er dit Löfte saa meget mere tydeligt, som du er anseet for at være viisere end vi andre; men hvad vil du gjöre, om Sagen angaaer dine Venner eller Uvenner? Det Löfte gjör jeg, siger Ingolf, ikke at dele Arv med nogen, undtagen med Leif. Herstein svarer: dette forstaae vi ikke. Halstein siger, at det var ham let at indsee: Leif vil han give sin Söster Helga til Ægte. Leif gjorde da dette Löfte, ei at blive sin Fader uværdig. Halstein svarer: det er ikke meget vanskeligt, da din Fader maatte for misdædiske Gjerningers Skyld drage hid fra Tellemarken. Nu endtes Gildet, og man mælder ikke, at Herstein anmodede dem om, at möde hverandre til fælleds Tog. Jarlens Sönner droge hjem fra Gjæstebudet, og forbleve der om Vinteren. Ligesaa bleve Fostbrödrene hjemme, og alt var imidlertid roeligt.

Tredie Kapitel.

Vaaren efter vilde Leif ud paa Fribytterie, men Ingolf fraraadede det, og sagde, at det var Tid for dem, at sætte sig i Roelighed paa deres Gaarde, og at Leif vel kunde erindre de Löfter, der vare gjordte. Leif svarer: for din Færd kan du raade, Fostbroder! men jeg maa afsted, og mærker jeg til nogen Ufred, skal jeg snart vige tilbage. Ingolf sagde, at han kunde giöre som han lystede, og saaledes skiltes de ad. Leif drager nu ud paa Fribytterie, og stödte paa Jarlens Sönner Herstein og Holmstein, ved Hysnesgavl; de lagde strax til, og gave dem i Slag. Leif havde 3, men Brödrene 6 Skibe, og snart erobrede de 1 af Leifs. Nu see de 5 Fartöjer komme tilseilende; ved Masten paa det förste af disse stod en stor og anseelig Mand i en grön Kjortel og med en forgyldt Hjelm paa Hovedet; denne sagde: her har du, Söstersön, at fægte med en stor Overmagt, og var det mandeligt at give dig Bistand. Det var Ölmod hiin gamle, Hordakareson, som var ankommet. Han sloges da paa Leifs Side, og Udfaldet paa Kampen blev, at Herstein faldt, men Holmstein

blev saaret og flygtede; da sagde Ölmod: drag nu hjem med mig efter denne vigtige Bedrift. Leif svarede: vi har kun kort til mit Hjem ved Fjorden; du gav mig, Morbroder, en stor og herlig Hjelp; jeg önskede derfor gjerne, at du drog hjem med mig. Derefter skiltes de ad, og Leif ilede til Ingolf, og fortalte ham, hvorledes det var gaaet til; Ingolf siger: at det var en vigtig Tildragelse, og beder, at de begge nu maatte blive sammen, hvilket de og gjorde; og havde den Vinter et talrigt Mandskab hos dem. Samme Vinter forsögte Holmstein at overfalde Ingolf og Leif for at dræbe dem; men de bleve varslede om det forehavende Angreb, og droge ham imöde. Det kom til en skarp Fægtning, hvorudi Holmstein mistede Livet. Derefter stimlede en Mængde Folk af Fjorde-Fylke til Fostbrödrene, deres Venner og Slægtninge, og man sendte Bud til Haldstein for at tilbyde Forlig, med det Andragende, at de vilde underkaste Sagen Haldsteins egen Kjendelse; hvortil Ingolf föjede, at han vilde vente en retfærdig Dom af Haldstein, ifölge det höjtidelige Löfte, han selv erindrede sig at have gjort. Haldstein sagde: vigtige Begivenheder ere indtrufne, og det

er saare vanskeligt at dömme i denne Sag. Han gav nu fölgende Kjendelse: "Min Broder Herstein har, saavidt skjönnes, ved sin Opförsel forbrudt sit Liv, og vil jeg ikke for hans Skyld tilkjende Penge-Böder eller Forviisning. Holmstein drog derimod hen for at hævne sin Broders Död; thi dömmer jeg for hans Drab alle Eders faste Ejendomme at være forfaldne, og at I begge inden 3 Aar skal forlade (römme) Fjorde-Fylket, eller i modsat Fald, at kunne dræbes som Oböds-Mænd". Sligt var at vente, siger Ingolf. Siden lavede de dem begge til at drage til Island, som læses i Landnamabog. Af Ingolf har Forbjerget Ingolfshöfde faaet sit Navn, og dermed sluttedes deres mellemværende Begivenheder.

Fjerde Kapitel.

Efter Atle Jarl den Smekkres Fald samlede Sigurd Jarl, Hagen den gamles Sön, Folk efter Kong Harald Haarfagers Raad, og vilde dræbe Haldstein. Denne undveg og reiste til Island, formedelst den derværende Ufred,

ligesom saamange anseelige og mægtige Mænd da gjorde, at de römte fra deres Odels-Jorde for at unddrage dem Kong Haralds Overmagt, efter at de i Forvejen havde begaaet en eller anden Stordaad*). Til Varsel for en lykkelig Reise kastede Haldstein efter gammel Skik sine Höisædepiller over Borde i Havet. Disse dreve til Landet paa det Sted, der siden kaldtes Stoksöre; men Haldstein selv naaede Landet i Haldsteins Sund, hvor han leed Skibbrud östen for omtalte Sted**). Pillerne bleve brugte

*) Det som Forfatteren her kalder Storverke, eller stor Gjerning, var sædvanligen et eller andet voveligt Foretagende, som de begik for at hævne sig paa den despotiske Konge Harald Haarfager, da det Alternativ, enten at underkaste sig Kongens Eenevælde, eller römme Landet, og i modsat Fald miste Livet, var de Frihed elskende Nordmænd ubehageligt. Dette Vovestykke bestod deri, at de Flygtende, förend de forlod deres Fædreneland, overfaldt og dræbte saa mange af Kongens Familie, kjæreste Venner, eller Embedsmænd, som Omstændighederne gave dem Leilighed til.

**) De saa kaldte Öndveigissulur eller Setstokkar vare Piller, der stode foran det Sæde, hvor

til Dörstolper paa (Gaarden) Staalfiære *) lige ud for samme Stoksöre. Ved den Tid var Landet paa mange Steder optaget. Haldstein bemægtigede sig nu Landstrækningen mellem Röde-Aa, og Ölvis-Aa, lige op til Fulelæker (Stankbekken), hele Breide-Myren lige op til Holte, og fæstede selv sin Boepæl paa Gaarden Stiærnesteine. Haldstein ægtede Thora Ölvis Datter. Atle og Ölver vare deres Sönner. Alle agtede Haldstein meget; han sagde, at han vilde forblive der i Landet, som hans Naboer gjerne önskede, og raadede ham til, da de formedelst hans Herkomst ventede i ham at faae en Formand, de kunde have

Huusherren skulde sidde. Paa Knappen eller det överste af disse var gjerne den Guds Hoved udskaaret, man fornemmelig dyrkede og havde ;Tillid til; og man troede, at denne Gud (som oftest Thor eller Odin) vilde anvise dem det Sted til at fæste Bolig, hvor Pillerne dreve i Land. (See Ormstunga S. Khnsk. Udg. S. 141).

*) Ventelig har Haldstein ikke siden bekymret sig om dem, maaskee halvfortörnet paa sin Gud, fordi han ikke strax kom til Landet uden ved et Skibbrud.

megen Tillid til. Haldstein blev en mægtig Mand, og döde i en höi Alder. Efter hans Afgang deelte Brödrene Arven imellem dem. Ölver boede paa Gaarden Stiærnestad, som nu kaldes Ölvestofte; derimod fik Atle hele Strækningen, hans Fader havde tilegnet sig, mellem Rödaa og Ölvisaa, Traderholt og Bögstade. Ölver döde ung, og Atle arvede efter ham alt, og blev en meget formuende Mand. Han havde en Træl ved Navn Bradt, der var ham troe i alle sine Forretninger; ham gav Atle Frihed, og Boelig paa Bradtsholt. Det samme gjorde han ved en anden, der hedde Leidolf, og kom til at boe paa Leidolfstad; begge vare velhavende, Atle meget hengivne, og havde mange Venner.

Femte Kapitel.

En Mand ved Navn Haldstein drog fra Sogn til Island. Han var Svoger til Haldstein Atlesön, der gav ham den vestlige Deel af Örbacke, hvor han boede paa Framnæs. Hans Sön hedde Thorstein, som blev dræbt, da han opgra-

vede törre Træstubber*), og denne havde en Sön ved Navn Thorbiörn Örn, der boede paa Framnæs.

I den Tid ankom Lopt, hvis Fader var Orm Frodeson. Det kan siges om Atle, at han var en mægtig og paastaaende Mand, der i mange Ting lignede sin Fader og övrige Slægt. Lopt**) reiste fra Gaule til Island i en ung Alder, og besatte Egnen mellem Thiorsaa og Rödaa op til Skufsbek. Ogsaa ejede han Breidemyre lige til Suleholt***) og boede paa Galverjabai; Odnym hedde hans Moder, Datter af Thorbiörn fra Gaule. Lopt reiste

*) Saaledes læses og forklares det i Landnamabok, Khhs Udg. S. 355; men i et haandskrevet Exemplar af Historien in fol. No. 163. Litr. D, som jeg nyligen har faaet til Laans af det Arna-Magnæiske Bibliothek, hedder det, "at han blev dræbt paa Falkenæs". De andre, i Fortalen ommeldte Afskrivter have alle: Falkegröft; maaskee har Stedet eller Gaarden, hvor han blev dræbt, heddet Falkenæs, Falkegröft, eller Fauskegröft.

**) I Landnamabok 5te Deel Kap. 8. S. 351 findes det fölgende næsten ordret anfört.

***) Cod. 165 læser Svinholt.

hver tredie Sommer paa sine og sin Morbroders Floses Vegne, for at forrette Offer i det Tempel, som hans Morfader der havde forestaaet. Fra Lopt nedstamme mange anseelige Mænd. Da ankom og Thormod, hans Broder fra Vors. Lopt gav ham Land paa Breidemyre, og han boede i Ossabai. Hans Börn vare Rafn og Haldveig. Alle disse Mænd levede paa samme Tid.

Sjette Kapitel.

Flose, Eyrer Lopts Morbroder, dræbte 3 af Kong Harald Haarfagers Sysselmænd, (Lehnsmænd,) reiste derpaa til Island, og nedsatte sig östen for Thiofsaaen, og tilegnede sig hele den östlige Deel af Rangarvallerne, östen for Rangaa. Hans Datter var Thorun, Moder til Thurid, som ægtede Vallebrand; deres Sön var Koldbein, Fader til Thorun, Lopt Præstes Moder. Han var Fader til Jon, denne til Sæmund, denne til Margrethe, Brands Moder, hvis Sön var Kalf. Össur, med Tilnavn den Hvide, var Fader til Thorleif fra

Sogn; han havde dræbt en Mand paa et fredhelligt Sted i Oplandene, da han var i Bryllups Færd med Sigurd Hrise; af denne Aarsag blev han landflygtig og drog til Island, og tilegnede sig förft alle Holtelandene imellem Thiorsaa og Hraunbek. Han var 15 Aar, da han begik dette Manddrab, og fik Hallveig Thormods Datter til Ægte; med hende avlede han Thorgrim Kambe; denne var Fader til Össur, denne til Thorbiörn, denne til Thorarin, denne til Grim Jöruson. Össur boede i Kambsholt. Da han döde, var Thorgrim ung, og derfor paatog hans Morbroder Rafn sig hans Ejendommes Bestyrelse. Össur havde en Frigiven, ved Navn Bödvard, som boede paa Bödvarstad ved en Kratskov; ham gav Össur en Lod i Skoven, med den Betingelse, at faae denne igjen, om Bödvar döde först, og efterlod sig ingen Arvinger, hvilket Bödvar indgik *). I Vælugerda boede en Mand, navnlig Örn, han havde Thorgerd, Baugs Datter, til Ægte, Söster til Steen den Snilde, som boede i Snildshoved. Örn savnede om Hösten 60 Beeder, og havde Bödvar mistænkt for

*) Det sidste tillægger Codex 163.

disse, og gav ham aabenbar Skyld for at have taget dem; men han nægtede det, og tilböd ingen Erstatning derfor, da han troede sig sikkret ved den mægtige Rafn Thorvidsons Beskyttelse, der var Eyrar Lopts Frænde. Om Vaaren indstævnede Örn Bödvar for Tyverie. Bödvar troer sig nu allene ikke istand til at svare for sig i denne Sag. Han henvender sig til Atle Haldsteins Sön; thi han var ham nærmere end Rafn, og fortæller ham Sammenhængen. Atle siger: at det var vel muligt, at man kunde finde noget til Forsvar mod Örns Sögsmaal. Derefter tog Atle alt Bödvars Gods til sig med Haandsal, og henstod det saaledes, til Tinget blev holdt. Paa Tinget blev en Klage framlagt over Bödvar, og nu skulde Sagen optages til Doms; da gik Atle med mange Folk for Domméren, og sagde, at Örn skulde lade Klagen falde, ellers vilde han spilde Sagen for ham. Örn svarede; at Sögsmaalet ikke kunde tilintetgjöres uden ved Misbrug af Overmagt; kan være, lagde han til, at det ikke bliver saa let, at söge sin Sag med en jarlbaaren Mand, som du er Atle; og det troer jeg, at ikke saa meget Retfærdighed som Gjerrighed driver dig til at spilde mit

Sögsmaal, thi saaledes have dine Frænder för handlet. Ved disse Ord blev Atle saa opbragt, at han ved allehaande drillende Indsigelser gjorde det saa broget, at Örn fik ingen Nytte af sit Sögsmaal.

Syvende Kapitel.

Kort efter döde Ödvar. Nu gjör Ravn Fordring paa Kratskoven paa Thorgrim Kambes Vegne, og forbyder Atle al Brug af den. Han fortæller ham hele Aftalen mellem Össur og Bödvar, og han fremförte derom Vidner. Atle sagde, han agtede ikke at afstaae Ravn sin Rettighed, og tilföjede, at Ravn nu lidet erindrede, at hans (Atles) Fader havde givet ham den Jord, han beboede. Ravn svarede, at det længesiden var godtgjort, og han nu vilde have sit, hvortil Atle sagde reent Nei; og derpaa skildtes de ad. En Dag drog Atle afsted til Skoven, og havde sin frigivne Leidolf og 2 Huuskarle med sig. En af Ravns Fæhyrder var just den Dag gaaet ud at see til Qvæget. Han bliver nu vaer, hvor de vare i Skoven, löber hjem som snarest, og beretter

Ravn, at Atle benytter Skoven efter eget Behag, og borthugger de bedste Træer; og kan det ikke ventes, sagde han, at du har Moed og Kræfter til at maale dig med Jarlbaarne Mænd. Over dette Udsagn blev Ravn meget vred, lavede sig strax til, og drog selv 8de afsted, indtil han kom til den Dal, der siden kaldtes Fægtningsdalen.

Da de der mödtes, sagde Atle: Nu vil da Ravn bruge en overlegen Magt mod mig, det er ikke saa underligt, svarede Ravn, da vor Herkomst er saa ulige; derpaa begyndte de strax at slaaes; Atle og Ravn fægtede personlig, og var dem en haard Kamp imellem. Leidolf værjede sig ogsaa vel, og vilde nu vise Erkjendtlighed for sin Frigivelse. Omsider gav han sig paa Flugt, men faldt, efter at have nedlagt sin Mand. Atle dræbte en af Ravns Huuskarle, og nu sögte Ravn ham selv. 2 af Ravns Mænd faldt, og een blev dödelig saaret.

Ottende Kapitel.

En af Landets förste Bebyggere hedde Örund Bilde, han tilegnede sig Landstrækningen östen

for Roerbek, og boede selv paa Önundsholt. Han havde ægtet Thorgerd, en Datter af Sigmund, Sigvat den Rödes Sön. Sigmund var Fader til Mard Gige*). Önund kom nu, for at skille Atle og Ravn ad; han fulgde Atle hjem, og bad ham drage til sig, forsikkrende ham en god Medfart og Modtagelse. Atle takkede for Tilbudet, men sagde at han vilde hjem til Traderholt; han lagde og til, at det ikke var urimeligt, at det fulgde med Navnet, at han skulde döe af sine Saar, ligesom Jarlen Atle, hans Farfader. Hans Sön Thord var 9 Aar gammel, da dette tildrog sig. Atle lod ham komme til sig, og sagde til ham: Formodentlig döer jeg af mine Saar; alt hvad jeg efterlader mig, hörer dig til, og ligner du dine Frænder, maae du hævne din Fader, og det kommer mig saa for, at du og din Afkom bliver mærkværdige Mænd. Derefter döde Atle hjemme i Traderholt, og blev höjsat efter den Tids Skik. Thord modtog hele Arven til Bestyrelse efter sin Fader; han var smuk af Udseende, modnedes tidlig, og blev til en tapper og dristig Mand. Atles anden Sön hedde

*) Jævnför Landnama, Pag. 358, og Niala Cap. 1.

Ölver, med Tilnavn den Smekkre. De Brödre lignede hinanden ikke i Tænkemaade. Thord forestoed Boet i Traderholt, men Ölver lagde sig allerede i sin Ungdom efter Handel og förte sig stolt op med Vaaben og Klædedragt. Siden drog han ud i Vikingsfærd, og blev en stor Fribytter. Tilsidst nedsatte han sig i Sogn, og kom aldrig til Island. Erik Blodöxe var da Konge i Norge.

Niende Kapitel.

I sit 15 Aar var Thord betænkt paa, at hævne sin Fader*). Ravn var en tapper Mand; men Thord syntes, at han selv var vel ung endnu. Man fortæller, at Thord engang fik at vide, at Ravn var redet ud til Einarshavn til et Skib, reed eene, og agtede sig hjem til Aften. Ravn var iført en blaae Kappe, med Sværd i sit Bælte og et stort Spyd i Haanden, hvis Blad var prydet med forgyldte Strimler; dette Spyd havde för tilhört Atle og hans Fader (Haldstein). Iövrigt havde han ikke beredet sig til Kamp. Thord satte sig allene nu paa Vejen

*) Landnama V. 10 Pag. 359.

for Ravn i Hagevog oven for Traderholt; han havde et Spyd i Haanden, og vilde enten hævne sin Fader eller tilsætte Livet. Mod Aften da Ravn reed hjem, anfaldt Thord ham uforvarendes, og stak ham med Spydet, saa at Ravn faldt af Hesten, og Thord forlod ham död. Hans Gravhöi er östen for Veien; men Vesten for den ere Atles, Ölves og Haldsteins Höje. Thord drog nu hjem, og indlagde sig stor Ære ved denne Gjerning. Siden tilböde Ravns Svogre og Frænder ham Forliig. Thord sagde, han vilde vise, at han ikke var ubillig; Nödvendighed havde tvunget ham til at hævne sin Fader; men han erklærede sig villig til, at hvad der var skeet paa begge Sider, skulde gaae op mod hinanden. I dette Forliig samtykkede Ravns Frænder, og da de fandt dette ikke ubilligt, saa bleve de ganske forligte.

Thord blev en berömt Mand, og fik til Ægte Thorun, Datter af Asgeir Östmannaskelfer, der havde faaet dette Tilnavn, fordi han havde dræbt Besætningen af et Skib i Udlöbet af Grimsaaen, som forhen havde udplyndret ham. Asgeir var en saare mægtig Mand, og Thorun en meget duelig Qvinde. Thord tilegnede sig den forhen omtvistede Skov. Da han

var 22 Aar gammel, kjöbte han sig et Skib i Knarresund, og vilde gjöre en udenlands Reise, for at indkræve de Arvedele, som hans Frænder havde eiet i Sogn, men Kongerne nu havde inde; han anmodede Thorun at reise med, men hun vilde hellere blive tilbage, hvilket hun fandt raadeligere. Vred herover tog Tord meget af sit Gods, og skjulte det i Jorden. Thorun sagde: det maae du gjerne gjöre at skjule Godset; men det ahner mig, at vi faae liden Nytte af det du eier i Norge, eller her i Landet. Siden overtog hun alle Eejndommes Bestyrelse.

Tiende Kapitel.

Deres Sön Thorgils var 2 Aar gammel, da Thord drog fra Landet. Skibet blev borte, og man hörte intet til det siden. Næste Vinter kom Thorgrim Orrabein ud i Knarre-Sund. Han var en Sön af Thormod, og hans Moder var Thurid Ketilbiörns Datter fra Mosfield. Thorgrim var en meget kjæk Mand; han forblev den Vinter hos Thorun i Traderholt. Hun havde megen Hjælp og Nytte af ham, og

syntes vel om ham; hun bad ham blive fremdeles hos sig, og selv raade for Vilkaarene. Han viiste sig villig hertil, og yttrede Önsket, at foreenes med hende; ellers vilde han ikke blive der hos hende, med mindre hun ægtede ham. Hun betænkte sig derpaa, og raadförte sig med Venner og Frænder i 3 Aar; thi hun vilde pröve, om deres Gemyt og Tænkemaade stemmede overeens; da disse 3 Aar vare over, fik han Thorun til Ægte, og de levede vel sammen. Thorgrim ansaaes for en stor Helt, men noget haard, saasom han havde været i Vikings-Færd, og der faaet mange Skrammer og Ar paa Legemet; hvorfor han og kaldtes Orrabein (Arrebeen eller den Skrammede) og Thorgils, hans Stifsön, fik Tilnavn af Orrabeinsstiupa (Arrebeens eller den Skrammedes Stifsön). Thorgrim styrede sit Herred vel, og var god (kiærlig) imod Thorun og hendes Sön Thorgils. Der var megen Velstand, som hörte dem alle til. Der blev engang tilsagt et Mandemöde i Fiörbagsgaard i Lön. Thorgils var da 5 Aar gammel, da han kom til Stedet, og önskede at være med i en Drengeleeg; han udsögte sig en slet og jævn Mark, og sagde bestemt, at han vilde med. De andre

Drenge foregave, det var Aftale imellem dem, at kun saadanne maatte deeltage i Legen, som havde skilt et levende Dyr ved Livet, og nu maatte Thorgils bort, og var da misfornöiet over, at han blev afviist. Mod Aftenen drog man hjem. Thorgrim havde en Mængde af alle Slags Qvæg, saavel Faar som Nödd; blandt andre havde han en Hest, man kaldte Ilding, gammel og af liden Værdie. Da andre sov om Natten, vaagede Thorgils, og tænkte paa det Skeete, og havde ei Lyst oftere at lade sig bortvise fra Leeg. Han staaer da op, tager sig et Bidsel og gaaer ud; han seer, hvor Hesten var ved Gaarden, han tager nu Ilding og förer den til et Huus. Siden tager han et Spyd i Haanden, og stikker den dermed i Livet, saa den faldt död ned. Thorgils lægger sig derpaa igjen. Om Morgenen, da hver gik til sit Arbeide, bad Thorgrim at hente Ilding, men den var ikke at finde. Dette berettede man Thorgrim, som sagde, at Hesten havde været der om Aftenen, og befalede at opsöge den. Endelig fandt man Hesten död, og fortalte det til Thorgrim. Han sagde da, at han ingen kjendte, der önskede at have ondt udestaaende med ham. Thorgils svarede: jeg

har voldet Hestens Död, og da Thorgrim spurgte, hvorfore han havde gjort det, forklårede Thorgils ham Aarsagen dertil. Hertil svarer Thorgrim: vor Hu passer ei sammen; drag nu til din Ven Lopt; thi vi ville ikke kunne eenes.

Ellevte Kapitel

Samme Dag drog Thorgils afsted til Lopt, og blev af ham meget vel imodtaget. Man beretter, at Thorgils har været af smukt og forstandigt Udseende, af mandigt Udvortes, at han var höi og rank af Væxt, stærk af Kræfter, haardför, og hurtig i sine Beslutninger, veltænkende, uforfærdet og driftig, at han besad en siælden Færdighed i at bruge sine Vaaben, og var rask til enhver Kjækheds Daad, da han blev ældre, hvorpaa man siden vil fortælle Pröver. Han var hastsindet, men dog stadig, behjærtet, stormodig og udholdende i alle mödende Farer. Det fortælles, at da Thorgils var 9 Aar gammel, udbad han sig Forlov at roe til Söes med Lopts Tjenestekarle, hvorudi man föjede ham, som i saa

meget andet. Thorgils udkastede sin Linie, og fangede en stor Flynder, skjönt ingen af de andre fik noget den Dag; og da Uveiret tog til, erfarede man, at Thorgils, saa ung han end var, havde lært at roe. Siden lagde til Landet. Lopt sagde: at man af sligt kunde mærke, hvad han vilde blive til. Nu droge de hjem, og Thorgils trak Fisken efter sig. Da han gik paa Vejen, lösnedes Jorden, og ved at trække Fisken, mærkede han, at han stödte paa noget haardt, og da han skulde see til, erfarer han, at der ligger en Sölvring. Da de vare komne hjem, giver Thorgils sin Fosterfader Lopt Ringen i Forvaring.

Tolvte Kapitel.

Næste Aar derefter hændte det sig, at nogle Trælle opgravede en Höi for at finde Skatte *). Thorgils gik til dem og sagde, at det ikke var deres Ejendom **). Han tog 3 Mark fra dem,

*) Man lægge Mærke til den i Hed: Tid brugelige Skik, at nedgrave Skatte med de Döde, hvorpaa Historien afgiver mange Exempler.

**) De i Jorden fundne Skatte, kaldet Dannefæ, hörte Grundejeren til, mod en billig Finde-Lön.

jog dem bort, og gav Lopt det Fundne, ligesom alt andet, hvad han forhvervede; herved blev han, skjönt endnu ung, meget berömt. Da han var 15 Aar gammel, fik han Lyst til at reise udenlands. Han havde ligesaamegen Modenhed i Forstand, som i Kræfter, og foreslog sin Stedfader Thorgrim at deele Boet med ham. Lopt bad ham endnu at töve den Vinter hos ham, og sagde, at han siden vilde faae alt, hvad han önskede. Han gjorde saa, og 16 Aar gammel anmodede han atter Thorgrim om at deele med ham; denne svarede, han havde ingen Lyst dertil, thi mig synes, (sagde han), at du ikke bedre forstaaer at forvalte Ejendommene end jeg. Thorgils svarede: at han vilde nu have det, og fik han det ikke, saa faaer jeg det nok, lagde han til, naar jeg kræver det tredie Gang; han drog siden bort, og fortalte det til Lopt. Denne sagde, at det forekom ham, at Thorgrim ei vilde vægre det, naar Thorgils krævede det næste Gang. Lopt udstyrede ham nu til Udreisen. Thorgils sagde, han vilde denne Gang kun have lidet med sig, og da han var reisefærdig, kaldede han sine Legebrödre til sig, og lovede, at han nu vilde belönne dem for hafte fælleds Moerskab

og godt Fölgeskab; I skal nu her modtage de 3 Mark Sölv, jeg tog fra Trællene, men Lopt min Fosterfader skal beholde Ringen, og mit Venskab. Derefter drog Thorgils ud i Knarre-Sund med sine faa Reisepenge, og kom til Norge om Hösten, og var om Vinteren hos en bemidlet og forstandig Mand ved Navn Olaf, som boede i Hordaland. I den Tid regjerede i Norge Harald Graafeld og andre hans Brödre tilligemed Kongemoder Gunhild. Disse droge efter den Tids Skik omkring til Gjæstebude. Olaf lavede nu et herligt Gilde til for at modtage Kongen og hans Moder. Og, da de havde været der en Stund, spurgte de: hvo denne velvoxne og smukke Mand var. Olaf svarede: det var en Islænder. Kongen sagde, han maatte, efter hans Ansigts Træk at slutte, være af meget anseelig Æt. Thorgils var med i Lege med Kongen, som havde megen Moerskab af ham; thi alle Legene faldt heldigen ud for Thorgils; saa at Kongen sagde: dig Thorgils vil jeg kalde min Kjæmpe. Thorgils berettede da Kongen, at han havde store Ejendomme i Sogn efter sine fornemme Frænder. Kongen sagde: min Moder har nu Boe paa de Gaarde, og har fuld Raadighed over dem; sög derfore

hendes Yndest, saa vil det gaae dig vel. Thorgils androg da Sagen for Gunhild. Hun svarede ham vel, og foreslog ham, at tage Tjeneste blandt Kongens Huustropper; men Thorgils gav til Svar, at det (formedelst Mangel paa Penge) ikke var hans Leilighed at gaae ind i den kongelige Tjeneste, og undskyldte sig. Dronningen blev derover vred, stödte til ham med Foden, og drev ham bort fra Höisædet, hun afslog ham og de omsögte Ejendomme, og sagde: at han ikke forstoed at modtage det, som tjente til hans egen Ære. Derimod stod han sig vel hos Kongen, der gav ham hemmeligen Foræringer af Sölv, tjenligt til Handel. Hertil föjede Kongen: det kan ved Omsats foröges, om Lykken er med, og sög til mig som en Bekjendt, allerhelst naar min Moder ikke er tilstede. Siden drog Kongen bort fra Gjæstebudet.

Trettende Kapitel.

Om Vaaren siger Thorgils til Olaf, at han vil gjöre en Handelsreise om Sommeren, for at undgaae Gunhilds ubillige Efterstræbelser.

Olaf raadte ham dertil, og Thorgils drev Handel den Sommer. Reisen löb vel af, og mod Hösten kommer han vester i Vigen til en Kone ved Navn Gyde (Gythe); hun var Enke og havde en Sön, som hedde Ödun. De modtoge ham begge paa den bedste Maade. Gyde havde megen Indsigt i gamle Konster og Klogskab. Ödun viiste sig meget forekommende mod Thorgils, og udbad sig hans Venskab, da de skildtes ad. Derefter drog han til en riig Mand, navnlig Biörn. Ogsaa der blev han vel modtaget. Der vare smukke Værelser at boe i, og man gik temmelig tidlig til Sengs. Thorgils spurgde: hvi man gjorde dette, og fik det Svar, at Biörns Fader, der for kort siden var död, gik igjen, og gjorde Folk bange. Thorgils var nu blevet sterk af Kræfter. Ofte skeete det om Vinteren, at Thorgils hörte banke paa Taget. En Nat stod han op, tog en Öxe i Haand, og gik ud, og saae en stor Gjenganger af ondskabsfuld Udseende staae uden for Dören. Thorgils hæver Öxen; men den dreier sig fra ham, og söger til sin Gravhöi, og da de kom der, vender Gjengangeren sig til Modstand, og nu begyndte de at brydes, thi Thorgils havde givet Slip paa sin Öxe.

Kampen var baade haard og uskaansom, saa Jorden gik op under deres Föder. Til Slutning skeete det, eftersom Thorgils var bestemt til et længere Liv, at Gjengangeren faldt baglænds, og Thorgils ovenpaa ham. Nu fik Thorgils nogen Hvile; han naaede sin Öxe, huggede dens Hoved af, og læste over den, at den ikke mere skulde gjöre noget Menneske Ulæmpe; og siden mærkede man aldrig til den*). Biörn agtede Thorgils meget, fordi han havde skaffet ham Huusfred. En Nat blev der banket paa Dören. Thorgils gaaer ud, og see det var hans Ven Ödun Gydes Sön. Thorgils hilser ham, og spörger, hvad han vil. Ödun svarede, han behövede hans Bistand, da hans Moder Gyde var död, eg ved hendes Död vare nogle Besynderligheder indtrufne, saa at alle Mennesker havde römt Gaarden og ingen torde blive der. Nu önskede jeg at före hende hen for at begraves, og at du vilde fölge med mig. Det skal skee, svarede Thorgils, og drog afsted med Ödun uden Biörns Forevi-

*) Saadanne Fortællinger om Gjengangere, forekomme ikke sielden i ellers troværdige Historier, og bör tilskrives Tidernes Overtroe.

dende. De komme til Öduns Gaard, og finde der den döde Kone. Nu skal du, siger Ödun, gjöre Kiste til min Moder, og beslaae den med stærke Hanker; thi alt vil behöves, om det skal lykkes; dette skeete nu altsammen. Jeg har overlagt, sagde Ödun, hvad vi skal gjöre af Kisten. Vi vil före den bort, nedgrave den i Jorden, og lægge siden saa stor Tyngsel oven paa den, som muligt. De droge afsted, og da de havde baaret en Stund, begynder det meget at brage i Kisten, og Hankerne at springe af. Gyde selv kommer ud af Kisten; men nu fore de begge til, og toge hende fat, og havde nok at bestille, skjöndt begge vare stærke Mænd. Endelig fattede de den Beslutning, at före hende til et Baal, som Ödun havde beredt; kastede hende siden paa Baalet, og bleve tilstede, medens hun brændte*). Da sagde Ödun: du har givet mig Pröver paa meget Venskab og Mandighed, som du viser ved alle Leiligheder. Sværd og

*) Maaskee var Konen ikke ret död, men levet op igien; og i saa Fald, maa man bekjende, at hun havde Overtroen om Gjengangeri at takke for saa grusomt et Endeligt.

Kjortel vil jeg forære dig; men, om saa skeer, at jeg siden kræver Sværdet tildage, da vilde jeg, at du overlader mig det; dog skal jeg i saa Fald give dig et godt Vaaben istedet. Efter denne Aftale skildtes de ad. Thorgils drager tilbage til Biörn. Nu vender Fortællingen derhen, at Biörn savnede Thorgils, og blev meget uglad derover. Han sagde, jeg har mistet i ham en god Mand, og var det ilde, om nogen Trold eller Vætte havde taget ham. Vi skulle, tilföier han, drikke Arveöl ham til Ære; men jeg frygter, at det ikke bliver noget gladt Modtagelses-Gilde; thi vi have sögt efter ham i mange Dage. Under Gjæstebudet kommer Thorgils hjem. Biörn blev meget fornöiet, og gjör Vennefesten endnu mere höitidelig. Derpaa drog hver hjem til sit.

Fjortende Kapitel.

Ved den Tid var Hakon Hladejarl Regent i Norge. Da siger Thorgils til Biörn, at han vilde forsöge at faae sine Eiendomme i Sogn. Du har Ret dertil, svarede Biörn; men jeg frygter, at Hakon Jarl tilegner sig dette som saa

meget andet; thi han er saare begjærlig, saa det er neppe at vente, at han lader dig faae det; dog vil jeg understötte dit Andragende, naar han kommer til mig. Nu kommer Jarlen til den aftalte Tid som Gjæst hos Biörn, og denne andrager Thorgils's Sag, og taler meget om hans Manddom og Idrætter. Hakon Jarl svarede: disse Jorder ere nu min Ejendom; dog lad mig see Manden. Da Thorgils kom, siger Hakon til ham: Du er en vældig, stærk og anseelig Mand, og seer ud til, at have Lykken paa din Side. Jeg byder dig til mig, og vil siden tage din Sag i nöjere Betragtning. Thorgils svarede, at han vilde modtage Tilbudet.

Femtende Kapitel.

En af Hakon Jarls Lehnsmænd hedde Thorstein, med Tilnavn den Hvide, en vellidt Mand, som havde sine Jorder nær Thorgils's. De indgik snart et nöje Venskab med hinanden, og vare begge hos Jarlen. Thorgils gav Thorstein den Kjortel, han havde faaet af Odun; den var gjort af nyt Skarlagen. Den Tid var hos Hakon Jarl Erik den Röde, som

siden fandt og nedsatte sig i Grönland, en ung Mand, af god Levemaade, og en særdeles Ven af Thorgils. En Dag bragte Thorgils sine Jorder paa Tale hos Jarlen. Han svarede: mig synes ret godt om din Opförsel; men endnu har jeg ikke seet noget Beviis paa din tilkommende Driftighed. Jeg vil og ikke overlade dig disse Ejendomme, uden du i Gjerningen viser nogle Manddoms Pröver. Du skal inddrive mine Skatte af Syderöerne, som nu i 3 Aar ere udeblevne. Thorgils udbad sig at faae en Anförer paa dette Tog, saa vil jeg, siger han, understötte ham efter Evne. Du skal selv anföre Toget, sagde Jarlen; thi saa har du större Leilighed til at aflægge Pröver paa Duelighed og Manddom. Lad da, sagde Thorgils, Thorstein Hvide reise med. Det raader han selv for, svarede Jarlen. Thorstein sagde, at han vilde gjöre Toget med, om Thorgils forlangte det. Nu lavede de sig til Reisen med 2 Skibe, men svagt besatte; de kom til Öerne, og fordrede Skatten, men fik kun lidet af den. Om Hösten holdt de til Chatnæs, lede der Skibbrud, og mistede alt deres Gods, men Mandskabet blev reddet. Der i Egnen regjerede en Jarl, ved Navn

Olaf. Da han spurgte, at de vare Hakon Jarls Mænd, böd han dem til sig, hvilket de toge imod, og bleve der om Vinteren. Surt (Svart) Jærnhös hedde en vældig og grusom Söeröver; han laae for det meste med sine Skibe i Vesterhavet. Det var hans Maade, naar der var et smukt og vakkert Fruentimmer, at han lod hende hente til sig og beholdt hende til en Tid; men man vovede ikke at staae ham imod. Olafs Söster hedde Gudrun; hun var en smuk Jomfrue, og vel oplært i alle qvindelige Konster. Denne Vinter kom Surt (Svart) Jærnhös til Olaf, og forlangte hans Söster enten som Frille eller Kone. Olaf svarer: Du vilde kun gjöre mig liden Nytte, om du end handlede det bedste, du kunde, endsige nu, du har foresat dig at gjöre ondt; derfore afslaaer jeg dig dette Giftermaal. Vikingen svarede: saa möd mig da i Tvekamp; eller fegt med mine Folk, og saml dig Mandskab mod mig. Jarlen gav til Svar: bedre er det at döe med Værdighed, end leve med Skjendsel. Nu vælger du det Tilbud, siger Svart, som vil geraade dig ilde, og som du vil komme til at erindre, og Nidding være du, om du ikke möder. Jeg skal vist komme,

sagde Jarlen, eller en anden i mit Sted. Med denne Aftale skildtes de ad. Derpaa sammenkaldede Jarlen et Ting, og fortalte, hvad Uheld der var mödt ham: Jeg gifter, sagde han, min Söster Gudrun til den, der bliver Svarts Banemand; thi jeg veed, at den allene paatager sig det, som jeg har ingen Vanære af. Ingen svarede Jarlen herpaa; skjönt man fandt Tilbudet tillokkende; men man ventede sig kuns ondt af Svart Jærnhös. Thorstein og Thorgils talede sammen om denne Sag, og Thorstein forekom det önskeligt; men Thorgils svarede kuns lidet derpaa. Thorstein sagde da: vil du modtage Tilbudet, min Ven? — Thorgils gav et kort Svar. Derefter siger Thorstein til Jarlen, at han paatog sig Sagens Udförelse, og var Jarlen hermed vel fornöjet. Natten efter drömmer Thorgils, at hans Ven Ödun viiste sig for ham, med disse Ord: du sover; men hvad jeg siger skal være ligesaa sikkert som om du vaagede. Du skal gaae i Tvekamp med denne Berserk; thi dig unde vi Æren. Men denne Svart er min Broder, skjönt han gjör mig mere Skade end Gavn. För Kampen, spörger han altid den, han skal fægte imod, om han har Sværdet Bladne,

hvilket er just det, jeg har givet dig; men du skal skjule det i Sandet, og sige ham, at du ikke veed dets Fæste over Jorden. Derefter forsvandt Ödun *). Thorgils vaagnede og fortalte Drömmen til sin Ven Thorstein.

Sextende Kapitel.

Den fölgende Morgen drog Thorstein og Thorgils med Jarlen til Holmgang **). Vikingen (Söeröveren) spurgde om Sværdet Bladne; Thorgils svarede, at han ikke vidste dets Fæste over Jorden ***). Men nu gik han til,

*) At de gamle Nordboer lagde meget Mærke til Drömme er bekjendt. Men det lader og til, at Ödun har lært noget af sin Moders Konster, blandt andet, at aabenbare sig i Drömme.

**) Holmgang var den sværeste af alle Fortidens Dueller, og bunden til de strængeste Regler.

***) Venteligt har denne Svart forstaaet denne gamle Kunst at slöve Sværd, siden han forlangte, at see sin Modstriders Sværd, förend det blev brugt. Især ansaae han det nödvendigt ved Sværdet Bladne, hvis Skarphed han kjendte hjemme fra.

fremdrog Sværdet af Sandet, og begyndte Striden; og da de havde kæmpet en Stund, hugger Thorgils det nederste af Svarts Skjold, og tillige hans ene Fod over. Det var da Lov, at man tilegnede sig dens Arv, man havde nedlagt i Tvekamp. Derpaa hug Thorgils Hovedet af Svart, og bemægtigede sig alle hans Skibe og Ejendomme; og fik siden Gudrun, Olaf Jarls Söster til Ægte. Nu manglede Thorgils hverken Folk eller Penge. Om Vaaren sige de til Jarlen, at de den Sommer ville ud paa Fribytterie. De seile nu til Syderöerne, og forelægge Indbyggerne Valget, enten de ville taale Plyndring og Manddrab, eller yde Hakon Jarl Skat; de valgte at betale den Skat, der var dem paalagt. Denne blev da inddrevet. Derefter droge de mod Östen til Norge, for at træffe Hakon Jarl; han modtager dem vel, og de aflevere ham Pengene, og desuden sömmelige Foræringer. Jarlen indrömmede da Thorgils alle de forlangte Ejendomme, og de forbleve ved Hoffet om Vinteren i stor Anseelse. Næste Sommer vilde de ud paa Fribytterie, men agtede sig hjem til Jarlen mod Vinteren. En Nat kommer Ödun til Thorgils for at hente Sværdet Bladné. Jeg

skal, sagde han, i det Sted give dig en Öxe, og inden kort Tid et got Sværd. Thorgils svarede, at han skulde tage Sværdet; Ödun takkede, og gav ham en Guldring. Då Thorgils vaagnede, var Sverdet borte, hvilket han dog ugjerne vilde undvære *). Siden hærjede de den Sommer. De traf en Viking ved Navn Gyrd ved en Öe. Förste Morgen de mödtes, kom en Skude fra Gyrds Skibe til Thorgils, og mældede, at Gyrd vilde gjöre Fælledskab med dem. Dette skeedte, og skulde Gyrd holde ligesaamange Skibe som Thorgils, imod at have det halve af hvad der blev forhvervet. Nu herjede de den Sommer med megen Vinding; og udryddede mange Rövere og Ugjerningsmænd, men lode Bönder og Kjöbmænd fare i Fred. Om Sommeren kom de til Irland, hvor de fandt en Skov for dem. Ved at gaae ind i Skoven kom de til et Sted, hvor de saae, at Lövet var faldet af et Træe. De rykkede Træet op, og fandt derunder et underjordisk Værelse, i hvilket de saae Mænd med Vaaben. Thorgils tilbyder

*) *Ventelig er dette skeet ved Mellembud, skjönt det her fortælles at være passeret i Drömme.*

sine Folk, at hvo der först vilde gaae med i Jordhuset, skulde forlods beholde de 5 Ting af Byttet, han selv önskede; hvortil alle sagde ja, Gyrd undtagen. Thorgils sprang nu ned i Værelset og fandt ingen Modstand; der vare og tvende Qvinder, af hvilke den eene var ung og deilig, den anden gammel, dog ikke uden Skjönhed. Thorgils gik omkring i Værelset, hvis Loft hvilede paa opad böiede Bjælker; han havde en Rodkjölle i Haanden, hvormed han slog om sig til begge Sider, saa at alle flygtede for ham. Thorstein gik med ham, og da de kom ud af Jordhuset, toge de Qvinderne, saavel den Yngre som den Ældre med sig til Skibene.. Folkene paa Stedet satte nu efter dem, og da Thorgils hom til Skibet, lagde de strax fra Land. Nu fremtraadde en Mand af den Hær, der forfulgde dem, og talte vidtlöftig; men de forstode ikke hans Sprog. Da tolkede den fangne Kone dem hans Tale paa Norsk, og sagde: han vil overgive, hvad Gods I have taget; naar I kun ville lade os gaae. Denne Mand er Jarl og min Sön; men min Moders Slægt er fra Vigen i Norge. Följe I mit Raad, da ville I bedst kunne drage Nytten af disse Kostbarheder; thi med Sverdet

fölger Besvær. Min Sön hedder Huge, og han tilbyder dig, Thorgils, hellere andet Gods, end at i skulle före mig bort, hvilket ikke kan være Eder til nogen Fordeel. Thorgils föjer dem i deres Begjæring, og bringer dem i Land. Jarlen gik Thorgils glad imöde og forærede ham en Guldring; hans Moder gav ham en anden, og Jomfruen den tredie. Siden toge de venskabelig Afskeed med ham.

Syttende Kapitel.

Derefter vilde Thorgils og Thorstein holde op med Fribytteriet, og önskede derfor en Deling af det forhvervede Gods. Gyrd gjorde Paastand paa Kostbarhederne. Thorgils sagde, at der vare Vidner nok paa, hvad han havde tilbudt; men Gyrd paastod, han aldrig havde indvilliget i at give Slip paa Kostbarhederne, og vilde hellere lade Sverdet afgjöre Sagen. Thorgils holdt det raadeligere, ikke at udsætte alt deres Mandskab for Fare, men hellere at de skulde pröve hverandre; dette blev af Gyrd bifaldet, og derpaa fegtede de tvende. Thorgils brugte nu det Sværd, han havde faaet i

det underjordiske Værelse; med dette farer han hen til Gyrd, og hugger hans eene Been af ham ovenfor Ankelen, og saaledes skildtes de ad. Gyrd beholdte dog Livet, og blev siden kaldet Gyrd den Halte. Derefter droge de til Norge, og forbleve den Vinter hos Hakon Jarl. Gudrun Thorgils's Kone födde da et Drengebarn, der blev kaldet Thorleif. Om Vaaren vilde Thorgils see til sine Ejendomme paa Island. Hakon Jarl indrömmede ham alle hans Besiddelser i Sogn, og de skildtes meget venskabeligen fra hinanden. Næste Sommer og Vinter forblev han paa sine Gaarde i Sogn. Nu sagde Thorgils til Thorstein, at han vilde reise til sine Ejendomme paa Island; thi disse bestyres nu af Folk, jeg just ikke synes om. Jeg har ladet berede et Skib, og bragt ombord derpaa meget Gods; Men disse Gaarde jeg her ejer, skal du varetage paa min Sön Thorleifs Vegne. Jeg har prövet dig som en redelig Mand, og skal derfor belönne dig med en Gave. Min Kone Gudrun vil jeg overlade dig; thi jeg har fundet, at du har fattet Kjærlighed for hende, skjönt uden derfor at være forledet til noget Fejltrin. Thorstein takkede meget for Gaven, og Folk satte megen Priis

paa denne Handling. Thorgils gjorde derpaa en Handelsreise til Opland og Sverrig, og var om Vinteren hos en Bonde, ved Navn Thrand, der var en bemidlet Mand, og havde en Datter ved Navn Sigrid. Til denne bejlede en ildesindet og stridig Mand, der hedde Randvid. Thrand afsloeg ham Giftermaalet. Da udfordrede Randvid ham til Tvekamp, af det Slags, der kaldtes Kargang *). Thrand vilde hellere fægte end gifte sin Datter til saa ond en Mand. Thorgils sagde da til ham: Vel har du beværtet mig, og derfor vil jeg belönne dig godt; jeg vil fægte mod Randvid i dit Sted. Thrand modtog Tilbudet. Thorgils havde da Sværdet fra Jordhuset; derimod holdt Randvid et Træknæble i Haanden, som var en Alen langt og meget tykt; og nu blev der lukket over Karret. Randvid bad Thorgils at begynde Angrebet; thi han var den udfordrede. Det gjorde han, og gav saadant et Stöd til Træknæblet, at det sprang i Stykker, og Sverdet tillige gik Randvid i Livet. Denne sagde: giv

*) Man skulde nemlig fægte i et Kar, lukket for oven og med et Stykke Træ (Træknæble) i Haanden.

mig nú Sværdet, og tag imod Træknæblet; saa vil jeg give dig et Stöd. Thorgils svarede: Nu synes mig, det er blevet til Spaaner og er ikke mere et Knæble. Kort efter döde Randvid. Han havde stoelet paa sin Tryllekunst, og nedlagt mangen en i dette Slags Holmgang. Thorgils dræbte 2 andre Vikinger Snækold og Snæbiörn. Thrand belönnede Thorgils rigeligen; og denne Daad forögede meget hans Anseelse. Den fölgende Sommer lavede han sig paa Reisen til Island.

Attende Kapitel.

En Mand ved Navn Olaf Brune*) kom til Island, og tilegnede sig hele den Strækning Skeid mellem Thiorsaaen og Sandbek. Denne Mand var en stor Berserk, og boede paa Gaarden Olafsvold, og ligger begravet i Brunes Höi ved Foden af Vordefjælde. Olafs Kone

*) Dette Tilnavn gives i No. 163 Lit. D; De andre Codices, man har brugt, kalde ham Tvennumbrune; ligesaa Landnama Kjöbenhavns Udg. Pag. 160.

var Ashild, og med hende avlede han Helge og Thord. Thord var Fader til Thorkel, denne til Guld-Kaare, denne til Orm, denne til Helga, Odds Halvardsons Moder. Efter Olafs Död fattede Thorgrim Orrabein Kjerlighed for Ashild; men hendes Sön Helge Tröste (den Trofaste) gjorde sig vred derover. Han drog fra sin Gaard; og forsikkrede, at han ikke vilde tilstede, at hun lod sig forlede til Ukyskhed, hvilket vilde geraade baade hende og hendes Frender til Vanære. Hun bad ham ikke at tage sig dette saa nær og sagde, at han og var Mand for at binde an med Thorgrim; men jeg vil ikke taale af ham slig Beskjæmmelse. Saaledes afbrödes deres Samtale. Thorgrim blev en Nat over paa Olafsvold. Ashild beværtede ham godt, og de begyndte at holde meget af hinanden. Hun fortalte ham Samtalen med Helge. Helge talte til Thorgrim om hans Besögelser, som han sagde at være sig meget ubehagelige, og bad ham at holde op dermed. Thorgrim svarede, han bröd sig lidet om hans Tanker eller Trudsler, naar han kun havde hendes Minde. Nu ledsager hun Thorgrim paa Vejen, og forærer ham en stor Fingerring af Guld, förend de adskildtes. Ashild

lod sig forstaae med, at det ahnede hende, at de ikke saaes oftere. Thorgrim sagde derimod, han tænkte, de skulde snart samles igjen; hun svarede: gid det var saa vel, og nu skildtes de ad. Thorgrim rider nu sin Vej neden for Asbildsmyre. Helge stilte sig for ham ved Korsvejen; og da de der traf hinanden, bad Helge ham lade sine Besögelser fare, og ikke udsætte sig for hans Harme. Thorgrim svarede: han var ingen Barn, og erklærede sig rede til at pröve alt med ham. Helge svarede, at han troede, den vilde vinde, som havde Retten paa sin Side, og er det ret vel, lagde han til, at vi pröve hverandre. Dernæst begyndte Kampen, som blev haard og langvarig. Thorgrim var da i en höi Alder; han udmattedes derfore snart, og blev saaret. Helge satte stærk an paa ham, da han mærkede, at han blev træt; og Enden blev, at Thorgrim faldt. Om Aftenen kom Helge hjem; Ashild spurgde om Nyt, og nu fortalte han, hvad der var skeet. Hun svarede: En stor Handling har du begaaet, og du troer vel at denne Daad vil forögе din Ære; men jeg kan sige dig, at dette vil koste dit Liv. Helge betingede sig et Skib i Einarshavn, og agtede at reise uden-

lands. Nu rygtedes disse Tildragelser. Thorgrims Sön Hæring var da 17 Aar gammel. Han reed, selv tredie i Höfde, til Teit, Sön af Ketilbiörn, hans Frænde. Teit drog med 14 andre til Hest ud til Einarshöfn paa Örebak, og forböd, at Helga maatte modtages i Skibet; de reede siden bort. Kort efter traf de hinanden paa en alfare Vej, oven for Mörk ved Helgehvol. Helges Fölge, 3 i Tallet, kom synden fra Örebak, og da de saae de andre, ilede de til en Höi, og værjede sig mandigen. Striden var haard; men Helge blev overmandet og faldt; og ligesaa faldt een af hans, og een af de andres Folk. Siden blev Sagen bilagt, og disse Drab gik op mod hinanden. Thorgils kom i Land paa Örebak. Lopt hans Fosterfader sad hjemme. Meget nyt var forefaldet, medens Thorgils var udenlands; hans Moder Thorun var nu död. Thorgils drog hjem til Traderholt, og blev vel modtaget af sin Broder, og nu boede de toe Brödre sammen dette Aar. En Jomfrue, ved Navn Thorey, var Datter af Thorvard, hendes Moder heed Thorfinna, som boede paa Odde efter sin Mand Thorvard, som nu var död. Denne Thorey blev opdraget paa en Gaard kaldet

Kalfholt, hos en riig Bonde, der hedde Jostein; denne havde til Ægte Thorvards paa Odde, hans Sösterdatter Thorgerd. Der vare Thord Freysgodes Börn, Kol og Starkad opfostrede tilligemed Thorey. Deres Söster ved Navn Gudrun var og Thoreys Fostersöster. Thorgils friede til Thorey. De bleve giftede og levede vel med hinanden.

Nittende Kapitel.

Ikke langt fra Kalfholt boede en Mand ved Navn Sörle. Han gjorde Vane af at besöge Gudrun, Starkads og Kols Söster. Kol mödte ham engang paa Vejen, og bad ham ophöre med disse Besög. Sörle svarede: han vilde nok fölge sin egen Villie, og agtede ikke hans Erindring. Du faaer da gjöre som du vil, sagde Kol. Dagen efter kom Sörle og satte sig ned for at tale med Gudrun. Da han drog sildig hjem om Aftenen, og var kommet noget fra Gaarden, springer Kol frem for ham, og uden at hilse paa ham, giver ham med et Hug sit Banesaar; han hrog derpaa hjem og fortalte Gudrun, at Sörles Besögelser vare nu

standsede. Hun svarede, at hun vel ikke vilde laste, hvad der var skeet; men det vilde ikke dermed være gjort, fordi Sörle var Asgrim Ellidagrimsöns Thingmand *); hun tilföier: drag derfor hen og tal med Thorgils, thi hos ham synes det rimeligst, at du faaer nogen Beskjermelse. Kol kommer til Traderholt meget sildig ud paa Aftenen, og Folkene skulde til at spise til Aften. Thorey gik til Dören, og bad sin Fosterbroder at blive der. Han fortalte hende det Skeete. Thorey svarede: du skal forsöge hos Thorgils, om han vil give dig nogen Understöttelse eller ikke; vær imidlertid taus. Hun anviiste ham da en Krog, og gik selv ind i Stuen. Thorgils spurgde, hvorfore man skulde bie saalænge efter Aftensmaden; og hvi hun var saa röd i Ansigtet. Hun sva-

*) Thingmænd vare Herredshöfdinger, den för Christendommen kaldte Gode paa visse Maader undergivne. Til ham skulde de svare visse Afgivter, som i Hedenskabet hedde Hof-Told; de vare pligtige, at gjöre ham Fölgeskab saavel til Thinge som i Ufred. Derimod havde Herreds-Höfdinger gjensidige Pligter mod dem, og skyldede dem alslags Forsvar, omtrent ligesom Romernes Patroner deres Clienter.

rede: Sandt er det gamle Ordsprog: at kloge Folk lægge Mærke til alt: en Muus sprang mig paa Kinden, og den er mig saare ukjær, det kan saa være, sagde Thorgils; men da de vare gangne til Sengs, forlangede han at vide hvad der var foregaaet, da hun om Aftenen gik ud af Stuen. Hun fortalte ham da hele Sammenhængen, og tilföiede, at hun önskede Kols Understöttelse; og det, sagde hun, maae du gjöre for min Skyld. Thorgils lovede det. Morgenen efter drog Thorgils til Kols Boelig, og bortförte med sig derfra alt Gods, tilligemed Gudrun; men lod Börn og andre svage Folk blive tilbage. Da de vare borte, kom Asgrim der; han havde i Sinde at optage alt Boet for Kol; men fik intet. Kol forblev hos Thorgils om Vinteren. Mod Vaaren fremtraadde Asgrim som Kols Anklager. Thorgils lod som han intet vidste heraf, og nu bliver Kol erklæret fredlös. Thorgils rider som sædvanligen omkring i Herredet, og Kol med ham; de indfandt dem og ved Folkeforsamlinger, hvilket forvoldte megen Uvenskab blandt visse Folk. Hövdingerne syntes, det var Skade, og raadte til, at Sagen skulde forliges; men Thorgils tilbyder ingen Forliig. Engang drog han

tilligemed hans Huusfoged Svart til et Hestething, hvor der vare megen Fornöjelse*), Asgrim talte den Dag meget med Svart, og om Aftenen, da Thorgils drog hjem, reed han nær ved ham. Thorgils mærkede, at han vilde ride bag efter ham; han fatter Mistanke og lader ham nærme sig; men da han mindst varede sig, hugger Svart til ham, og da Thorgils i det samme kastede sig af Sadelen, klövede han denne. Thorgils griber Svart og spörger: hvad dette skulde betyde? han svarer: at Asgrim havde anmodet ham derom, og i det han ruskede Svart, falder en Pose med Penge ned, som han havde under Kappen. Svart tilstod da, at Asgrim havde givet ham disse Penge, for at skille Thorgils ved Livet. Thorgils dræber da Svart paa Stedet, rider siden hjem, og fortæller sine Folk disse Tildragelser. Da han siden kom til Mannemödet, viiste han Penge-Posen frem, som indeholdt 3 Mark Sölv; men ingen vilde tilegne sig Pengene.

*) Dette Hestething var uden Tvivl den fordum brugelig Hestavig (hippomachia), der saa ofte forekommer i de Islandske Historier: see Niala Cap. L. IX. og flere.

Tyvende Kapitel.

Nu kom Christendommen til Island, og var Thorgils blandt de förste, som antoge samme. En Nat drömte han, at Thor kom til ham med et mörkt Ansigt. Du har svigtet, sagde Thor, og opfört dig slet imod mig; du har udsögt til mig det sletteste, du havde, og kastet det Sölv, mig tilhörte, i en stinkende Pöl; jeg skal og derfor nok ramme dig. Gud vil hjælpe mig, svarede Thorgils; jeg er glad ved, at vort Samqvem er endt. Da Thorgils vaagner, erfarer han, at hans feedede Galt er död; han lader den nedgrave hos nogle Tofter uden at blive spiist. Nok engang viiste Thor sig i Drömme for Thorgils, og sagde: at det var ham ligesaa let at skille ham ved Livet, som hans Galt*). Thorgils svarede: derfor maae Gud raade. Thor truede ham med at gjöre ham Skade paa hans Qvæg. Thorgils sagde, at derom bröd han sig lidet. Næste Nat döde

*) Det Udtryk, som bruges i Texten, at tage ham for Næse og Mund, betyder det samme, som man paa Dansk vilde sige, at holde en for Næse og Mund, saa at han ikke kan trække Aanden, indtil han qvæles.

en gammel Oxe for Thorgils. Siden bevogtede han selv om Natten sine Nödd. Men om Morgenen, da han kom hjem, var han ganske blaa; og holder man det for sandt, at Thorgils og Thor have havt fat paa hverandre. Siden ophörte denne Qvægdöd.

Thorgils var da en saare mægtig og anseelig Mand. Der kom fra Grönland en Anmodning til ham fra Erik den Röde, hvorved denne indböd ham at komme til sig i Grönland, hvor han skulde faae de bedste Vilkaar, som stode i hans Magt. Thorgils var betænkt derpaa, skjönt han nu havde boet i Island i 13 Aar. Der kom et Skib over Havet, hvorpaa var Thorleif hans Sön, som tilbragte sin Fader mange kostelige Ting. Thorleif var da 20 Aar gammel. Thorgils taler med sin Kone, om hun vil være med paa Reisen til Grönland. Hun svarede: at det forekom hende betænkeligt, at forandre sin Boepæl. Han forklarede hende Eriks Tilbud, men tilföiede, at hun kunde blive tilbage, om hun det vilde. Hun svarede: denne forehavende Grönlandske Reise vil neppe lykkes; dog, dersom du drager afsted, tager jeg med. Hæring blev nu givet Raadighed over alle Thorgils's Godser. Med Thorey

havde Thorgils avlet en Datter ved Navn Thorny, som da var 8 Aar gammel. Til at reise med, bestemtes Thorleif, Kol, Starkad og deres Söster; hans Trælle Snækold og Adser med 10 andre Træile, saavelsom Thorarin, hans Proviantmester; thi Thorgils var betænkt paa at bygge sig en Gaard, naar han var kommen til Grönland. Jostein fra Kalfsholt deeltog med Thorgils i Reisen, og havde med sig sin Sön, sin Kone Thorgerd, og desuden elleve Mænd. Thorgils kjöber sig nu et Skib i Leirvog. Et Boe overlod han til en Mand ved Navn Thorolt; til Hæring leverede han 60 Hundrede Alen af bruunt Vadmel, hvoraf 6 Alen kostede 1 Öre*), foruden fast Jordegods. Thorgils gjæstede hos Thorodd paa Hialde, og havde sin Datter Thorny med sig. Her blev hun syg, og nu opholdtes han der 3 Nætter. Han sagde, at Reisen maatte ikke standses, fordi hun var syg; maaskee, föiede han til, at det er hende af Skjæbnen

*) De gamles Örer (eyrir) vare til forskiællige Tider af ulige Værdie; det störste var 24 Sk. Specie, og svarede altsaa omtrent til vore Rigsorter.

beskaaret, at forblive her i Landet. Thorodd sagde, han troede, at hun med Tiden vilde faae en dröi Lykke. Han lod hende da blive der tilbage, og gav hende 60 Hundrede*), om hun behövede dem. Thorgils sagde, at han nu ugjerne drog afsted, men meente dog ikke, at Reisen skulde blive til intet.

En og tyvende Kapitel.

Medens Thorgils venter paa en föjelig Vind, drömmer han, at en stor Mand med rödt Skjæg kom til ham, og sagde: du har foresat dig en Reise, men den vil blive dig heel besværlig. Manden han drömte om, forekom ham at see noget vred ud, og at sige fremdeles: det vil ikke gaae Eder godt, med mindre du vender tilbage til min Troe; men gjör du dette, skal jeg nok sörge for dig. Thorgils svarede: han skjöttede ikke om hans Omsorg, og bad ham som snarest gaae sin Vej bort fra sig; min Reise, sagde han, staaer i den almægtige Guds Haand. Det syntes ham nu, som Thor

*) I vore Penge omtrent 3000 Rdlr.

förte ham mod en Klippe, hvor Söens Ström brækkedes imod Bjerget, og sagde: slige Bölger skal omgive dig, og aldrig skal du slippe derfra, med mindre du henvender dig til mig. Nei, svarer Thorgils, far bort du fuule Aand; han skal hjælpe mig, der frelste alle med sit Blod. Siden vaagnede han, og fortæller sin Kone Drömmen. Hun sagde: havde jeg havt saadan en Dröm, saa blev jeg tilbage; og ikke vil jeg fortælle den til Jostein eller til nogen anden. Nu fik de Vind, og seilede ud af Fjorden. Jostein raadte for Skibet foran Masten; og da de havde tabt Landet af Sigte, ophörte Vinden aldeles; og nu dreve de om saa længe, at baade Mad og Drikke begyndte at mangle. Thorgils drömte, at samme Mand kom til ham, og sagde: gik det ikke som jeg sagde dig? Thor talede da end meget med Thorgils; men denne viiste ham fra sig med haarde Ord. Da det nu kom ud paa Efteraaret, yttrede nogle, at man skulde gjöre Löfte til Thor. Thorgils forböd det, og sagde: om nogen der paa Skibet anraabte Thor, skulde det ikke gaae ham godt. Formedelst dette Forbud vovede ingen at paakalde Thor. Derefter drömmer Thorgils, at samme Mand kom til ham,

og sagde: Endnu har du viist, hvor tro du var mig, da man vilde paakalde mig. Men jeg har ledsaget dine Folk; og det vil snart være ude med dem alle, hvis jeg ikke hjelper paa dem. Dog dersom du for Alvor henvender dig til mig, da skal du efter 7 Dages Forlöb komme i Havn. Skjönt jeg aldrig naaer Havn, siger Thorgils, skal jeg dog ikke föie dig. Thor svarer: om du end ikke vil gjöre mig godt, saa lad mig dog faae, hvad mig tilhörer. Thorgils betænker, hvad dette monne være, og besinder sig nu paa, at det var en Oxe, som han havde tilegnet Thor, medens den endnu var en Kalv. Saasnart han vaagner, beslutter han at kaste Oxen over Borde. Men, da Thorgerd fik det at vide, forlanger han at kjöbe Oxen; thi han manglede Födevarer. Thorgils sagde: at han vilde forspilde Oxen, og ikke sælge den til nogen, hvormed Thorgerd ikke var vel tilfreds. Thorgils lod Oxen kaste i Havet, og sagde: det var ikke at undre over, at Reisen ikke lykkedes, saalænge Thors Qvæg var inden Borde.

To og tyvende Kapitel.

De dreve endnu en Tidlang om i Söen, og havde haardt Vejr. Thorgrim teede sig bedst, næst efter Thorgils; han var da 20 Aar gammel. Som Historien beretter, strandede Skibet ved Grönlands Jökler i en Havbugt nær ved en sandig Strand. Skibet gik fra hinanden i det överste Rum; dog reddedes alle Mennesker og Qvæg. Skibsbaaden blev og heel; men Forstavnen dreves op til den syndre Strandbred; dette skeede en Uge för Vinterens Begyndelse. Paa begge Sider af Vigen fremragede store Iisbjerge. De opföre nu en Vinterhytte, som var deelt tvert over ved Skillerum af Bræder; Thorgils og Jostein med deres Folk, opholdt dem hver paa sin Side af dette Skillerum. Noget Meel havde de til at opholde Livet; de fangede og nogle Sælhunde, som anvendtes til fælles Brug. Det meeste af deres Qvæg var slagtet eller omkommet. Thorgils's Karle vare heldigere i Fangsten, og det bedste faldt gjerne i hans Lod. Han bad sine Folk være stille og sædelige om Aftenen, og holde fast ved deres Tro. Thorey var höi frugtsommelig. Derimod fortælles: at Jostein

og hans Folk gjorde megen Stöi, og vare meget höiröstede i deres natlige Lege. Ved Vinterens Begyndelse blev Thorey forlöst med et Drengebarn, som blev kaldet Thorfind; han trivedes ikke meget ved den Föde, man der havde. Thorgils lod sine Karle roe ud at fiske med Josteins Trælle. Det lider nu hen paa Vinteren, og Julen nærmede sig. Thorgils beder Folkene at være stille og gaae betimeligen til Sengs. Julemorgen var det godt Vejr, saa at Folket var ude om Dagen; da hörte man et höit Raab fra Nordvest, og nu kommer anden Juledag. Thorgils gaaer tidlig i Seng; og da han og hans Kone havde sovet en Sövn, kom Jostein med sine Folk ind, og gjorde megen Stöi. Dà de havde lagt dem til Hvile, hörtes et stærkt Bank paa Dören. Da sagde en af dem: det maae være en god Tidende; han löb ud, men blev strax rasende og döde Morgenen efter. Saa skeete det næste Dag, at en anden blev rasende, og sagde, förend han döde, at han saae den forhen döde komme löbende imod sig. Siden opkom Sygdom blandt Josteins Folk, og 6 Mænd döde; ogsaa Jostein selv blev bortrevet af denne Sygdom. Siden bleve da for det förste disse Liig

nedgravne i den frosne Snee. Thorgils tiltaler sine Folk, og beder dem tage sig vare for disse sælsomme Begivenheder. Efter Julen begyndte alle de Döde at gaae igjen. Thorgerd blev syg og döde, og derpaa alle Josteins övrige Folk; Thorgerd var den sidste, der döde *). Alle disses Gjengangere sværmede nu hos Thorgils. De vare alle döde midt i Maaneden Goe **). Medens Gjengangeriet var paa det höieste, var det Thorgils og hans Folk ikke muligt at komme bort. I den Deel af Hytten spögede det meest, som Jostein og hans Folk för havde beboet. Thorgils lod dem da alle brænde paa et Baal, og siden mærkedes ikke til Gjengangerne. Nu leed det ud paa Vin-

*) Saaledes læser det ommeldte Haandskrivt in Fol. Men No. 163 Lit. D. er her defect. De 2 Haandskrivter in Qvarto læse: Thorarin döde sidst. Er denne Læsning rettest, maae det have været en anden Thorarin, som fulgte med Jostein; thi den Thorarin, der tjente Thorgils, var ikke iblandt dem, der döde, som siden ommeldes.

**) Goe var hos de Gamle den 2den Maaned i Aaret næst efter Thorre, som var den förste.

teren, og Isen forbød al Forsög til Bortreise; men næste Sommer fik de samlet sig nogle Levnets-Midler. Den fölgende Vinter döde Gudrun, Kols Söster, og Thorgils begravede hende under sin egen Seng. Da Vaaren begyndte, var det endnu ikke muligt at komme bort.

Tre og tyvende Kapitel.

Engang fortalte Thorey sin Mand en Dröm, hun havde havt, hvori hun syntes at see skjönne Egne og hvidklædte Mænd*); og formoder jeg, sagde hun, at vi snart blive befriede fra denne Nöd. Thorgils svarer: god er din Dröm, og ikke urimeligt, at den sigter hen til det andet Liv; hvor du kan vente noget godt, og de hellige Mænd skulle hjælpe dig for det rene Levnet og de mange haarde Prövers Skyld, som du haver gaaet igjennem. Hun bad ham söge at komme bort, om muligt, fra denne Udörken. Thorgils svarede: at han saae ingen Udveje dertil. Hun holdt for det

*) En bibelsk Beskrivelse af de gode Engle.

meste Sengen. En god Vinterdag siger Thorgils, de vilde gaae op paa Jöklen, for at fornemme, om Isen lösnedes noget fra Landet. Thorey sagde, det var hende ukjært, at han forlod hende, men han svarede, at han vilde kun drage en kort Vej bort. Trællene skulde roe ud paa Fiskefangst og hans Huusfoged Thorarin skulde hjælpe dem at trække Baaden paa Vandet, og siden være hos Thorey. Thorleif, Kol og Starkad udbad sig at fölge med ham; men Thorgils anmærkede, at saa manglede man Forsvar hjemme; thi Trællene, sagde han, kan jeg ikke vel troe. Desuagtet droge de alle hen paa Iisbjergene. Thorgils havde en Bulöxe i Haanden, og Sverdet fra Jordhuset ved sin Side. Til Nonet *) vendte de tilbage, og fik da et haardt Vejr. Thorgils gik foran, og fandt Vejen meget vel. De kom nu til Hytten, og saae ikke Baaden; og da de gik ind i Huset, vare alle Kister og Mennesker borte. Nu sagde Thorgils: her er noget ondt paa Færde. Men da de traadde noget længere ind i Hytten, hörte de et Slags snorkende Lyd fra Thoreys Seng; og da de

*) Klokken 3 Eftermiddag.

kom nærmere, saae de at hun var död, og at Barnet diede sin Moders Liig. Ved nöjere Eftersyn fandt de, at hun havde et lidet Saar under den eene Haand, saa stort, som om det var stukket med en smal Knifs Od, og alt var da gandske overblödet. Dette Syn, tilstoed Thorgils, at være det sörgeligste, ham nogensinde var forekommet. Alle Födevarer vare og reent borttagne. Om Natten vilde han vaage over Barnet; og, skjönt jeg, sagde han, ingen Mulighed seer til at holde Livet i det, skulde det dog gjöre mig meget ondt, om jeg ei kunde hjælpe det. Nu skal man först forsöge det Raad, at skjære i mine Brystvorter. Da dette blev gjort, kom först Blod ud, dernæst Valde, og man lod ikke af, förend der kom Melk frem, hvorved Drengen blev ernæret. Thorgils og hans Folk sögte stærk Fiske-Fangsten, og gjorde sig en Skindbaad, hvis indvendige Bygning var af Træ *).

*) De Grönlandske Skindbaade vare fordum, og ere endnu 2de Slags; enten smale til 1 Mand, som bruges allene til Fangst, nemlig de saa kaldte Kajaker; eller brede, bestemte til Flytning og Fruentimmer. Disse styres ei af Mand-

Fire og tyvende Kapitel.

En Morgen er Thorgils eene ude, og seer i en Isvok et stort Söedyr opdrevet og derhos 2de Troldkoner (Jættinder)*), som tilbandt store

folk, men af Qvinder, og kaldes derfor Konebaade. I det gamle Sprog hedde saadanne Skindbaade hudkeipr, hvilket Ord er sammensat af hud (cutis) Skind, fordi de udvendig vare gjorte af Söedyrs, gjærne store Sælhundes Skind, der sammensyes med optræflede Seener af den saakaldte Hvidfisk eller Enehorn; og Keipr, Roerbænk, græsk Κωπη, (hos Cicero findes epicopus, en liden Fiskebaad). Vist nok har den Baad, Thorgils lod bygge, hört til det sidste Slags Skindbaade eller Konebaade, eftersom han selv fiskede og reiste paa den; og förte desuden med sig Vaaben, Værktöi og Födevarer. At den indvendig havde Kjöl, Roerbænke, Krumstokke og Langremmer af Træe, var nödvendigt til Styrke, og for at holde den udspilet.

*) Disse Troldqvinder vare hverken Hexeqvinder, der lagde Vind paa Troldomskonster; heller ikke Skovnympher (faunæ) eller Luft-Trolde (striges noctivagæ) isl Kvöldridor, skjönt disse i Edd. og fabelblandede Historier ikke sielden belægges med Navnet Troldkoner; men virkelig Qvindfolk, af gigantisk Væxt og Kræfter.

Bylter. Thorgils löb did med Sværdet fra Jordhuset i Haanden, og hugger til den eene af dem,

Dette Folkeslag af Jötunisk Herkomst, hvoraf enkelte Familier boede i Bjerghuuler, og ernærede dem af Jagt og Fiskerie, ja vel undertiden vare Menneske-Ædere, forekommer nu og da i ellers troeværdige Historier, som boesatte i Finmarken, Gandvigen, og de östen for Permien (Biarmeland) beliggende Siberiske Kyster af Iishavet, som hos de gamle Nordboer indbefattes under det almindelige Navn Svalbard, d. e. den kolde Kyst. Disse Jætters rette Fædreneland er da de gamles Jotunheim, nu Petzara kaldet, og med Östen begrændset af Obyfloden, et Land, hvis Beliggenhed Torfæus, Schönning, Suhm, og andre have bestemt. Dersom deres Mening, der ved at sammenligne Sprog og Sæder troe, at America har faaet sine förste Beboere fra visse Steder og Egne i det asiatiske Tartarie, findes antagelig, saa er det heller ikke urimeligt, at fra de nordostlige Landskaber i Siberien, der grændser til Iishavet, nogle udvandrede, enten til Fods over Iis, eller paa Baade over Sunde og imellem Öer, ere i en fjærn Oldtid slupne over til den modsatte og paa hin Side Nordpolen liggende, os nu lidet bekjendte Kant af det nordligste America; og iblandt andre fra de Gamles Jotun-

i det hun löfter Byrden paa sig, med Sværdet saaledes, at hun mistede Haanden Byltet faldt

heim, som vesten for Obyflodens Udlöb grændsede til Iishavet. De modstaaende Kyster af meerbemeldte nordpolariske Iishav, som mod Nord og Nordost nærmede sig til Österböigden af Grönland, kaldte de gamle Nordboer Hellulandsobygder d. e. Hellulands Udörkener; hvilket Helluland dog nöie maae skjælnes fra et andet af samme Navn, som Leif Eirikson paa sin Reise til Vinland opdagede. De Kyster, der ligge östen for det nordlige Helluland, faae hos Ar. Hvidtfeld og i Landnama Navn af Havsbotner. At der paa disse Iisbavets Kyster, der ere os nu slet intet, eller dog meget mindre bekjendte, end vore Forfædre, have fordum boet, og maaskee endnu boe nogle Folk, der nedstamme fra hiine fra Jotunheim udvandrede, bliver endnu derved saa meget meere troeligt, som de Iislandske Annaler, saavelsom vore Tiders Öienvidner, berette, at til Iisland, især Nordlandet, opdrive fra Havet deels Værktöi af Træe, som en Vandringsstav med Beenknap, af usædvanlig Störrelse; deels Skibsflage eller Stykker af sönderslagne Fartöier eller Baade af usædvanlig Bygning, i hvilke Brædderne ere sammensatte, istedet for Jern-Söm, som Europæerne bruge, med Træe-Nagler, og hver-

ned, og hun selv löb bort. Siden toge de det opdrevne Söedyr, og manglede nu ikke Födevarer. Noget efter lösnedes Iisen, og da forsögte Thorgils med sine Folk at slippe bort, og kom den Sommer til Selöre, hvor de forbleve fölgende Vinter. Mod Sommeren droge de derfra, og fandt en liden Öe. Fjorten Dage derefter fandt de her et Svartbags Æg *), og gav Barnet det; han aad kun det halve; og da de spurgde ham, hvi han ikke vilde spise mere, svarede han: jeg sparer paa min Mad, fordi I skulle spare paa Eders. De roede nu fort langs med Jökelen, og kom til bratte Fjelde. De trak her Skibet op paa Land, og opsloge et Telt. Næste Morgen gik Kol ud, og savnede Skibet, lagde sig igjen, og vilde ikke tale til Thorgils derom. Kort efter gaaer Thorgils ud og tier stille dermed. Thorgils

ken med Pinde af Hvalbarder eller som vi danske kalde Fiskebeen, efter Grönlændenes Skik; og heller ikke med Sener af Dyr, som Finnerne pleie; See Sn. Sturlesens N. Historie T. III, Kjöbenhavns Udgave; Side 339, 340.

*) Svartbag er et Slags Strandmaage eller Söefugl som er sort paa Ryggen og oven paa Vingerne; hvoraf den har faaet sit Navn.

kommer tilsidst selv, og erfarer, at Skibet er borte. Han fortæller nu de andre Skibets Tab, og tilföier, at han nu ikke vidste andet Raad, end at man vel maatte rydde Barnet af Vejen. Thorleif siger: det bör ikke skee; men Thorgils befalede ikke destomindre, at det skulde gjöres. De toge nu Drengen, og Thorleif beder Kol at aflive Barnet. Kol svarer: det vil jeg ikke gjöre; thi jeg veed, at naar Thorgils besinder sig, og den förste Heede er over, vil det gaae ham saare nær til Hjertet; og ham er det min Pligt at vise al Erkjendtlighed. Siden gik de ind, og lode Drengen blive ude. Thorgils spurgde: om de havde gjort det af med Drengen; de sagde, det var ikke skeet. Han takkede dem inderlig for, at de havde handlet saaledes. Drengen blev nu hentet, og han blev hos Thorgils om Natten. Thorgils fortalte, at han havde havt fölgende Dröm: Det forekom mig, at jeg var til Thinge paa Island; at jeg trak Reeb med Asgrim Ellidagrimsson*), og at han tabte. Thorleif svarer:

*) At tâge haunk vid einn, d e. at trække Reeb med een, var en i det gamle norden brugelig simpel Leeg, for at pröve hinandens Styrke,

endnu skal du komme til Island, og faaer med Asgrim noget uvenskabeligt at skifte, hvori du vil gaae af med Fordelen. Det var vel muligt, svarede Thorgils. En anden Nat drömte Thorgils endvidere: Det forekom mig, sagde han, at jeg var hjemme i Traderholt, hvor en Mængde Folk var forsamlet; der saae jeg en Hunsvane gaae hen ad Gulvet, som viiste sig blidere mod de andre end mod mig; da ruskede jeg den, og blev den derefter meget meere venlig mod mig. Thorgils svarer: der vil du blive gift min Fader, og i Förstningen ikke meget nyde din Kones Kjærlighed; men siden hen vil det gaae bedre. End

og bestod deri, at 2de Karle trak et Reeb i begge Ender, som i det gamle Sprog hedder Haunk, hvoraf det danske Hanke, hver til sin Side, indtil den eene maatte slippe eller give efter. At Grækere og Romere have havt noget lignende, og at Leegen fordum brugtes endog ved Hofferne i Danmark, kan eftersees i S. Thorlacii Matrim. Vet. Bor Pag. 213. Mærkeligt ellers, at i alle 3 Haandskrivter, man har brugt, findes Ordet Haunk feilskrevet, fordi Afskriverne ikke have forstaaet sig paa Sagen, eller kjendt Leegen.

drömte jeg, siger Thorgils, at jeg var hjemme i Traderholt. Jeg saae paa mit höire Knæ 5 Lögstilke at voxe hos hinanden; deraf fremspirede mange særskilte Löge, af hvilke een voxte saa höit, at den gik mig over Hovedet, og var saa skjön, som om den var guldfarvet. Dertil sagde Thorleif: Jeg indseer din Dröm: du vil avle 5 Börn, fra hvilke vil udgaae mange Slægter paa Island; men her vil jeg ikke henleve min Tid; min Æt vil et andensted blive forplantet. Men det deilige Lög betyder, at fra dig vil nedstamme en saare berömt Mand. Dette gik siden i Opfyldelse; thi Biskop Thorlak den Hellige var af Thorgils's Slægt. Nu sagde Thorleif: jeg har havt en Dröm, min Fader, hvori mig syntes, at min Söster Thorny gav mig et Stykke Ost, hvoraf Skorpen var afskaaren. Hertil sagde Thorgils: dette betyder, at det haardeste i vore Kaar er forbi. Derpaa hörte de et sterk Raab, som sagde, at Islænderne skulde tage deres Baad; de gik da ud strax, og saae tvende Qvinder *), som strax gik deres Vej og forsvandt. En Biörn arbeide-

*) Uden al Tvivl ade andre Jættinder, eller maaskee de samme, de för havde seet.

de i en Iisvok, hvis eene Forbeen var brækket. Thorgils löb til, og gav Dyret et Stöd med Sværdet, hvoraf det döde. Thorgils griber nu Dyret ved Örene, og vilde ikke, at det skulde synke; de droge Dyret op, og lavede det til Spise. Thorgils tildeelte da hver sit Stykke, hvoraf sees, hvor stor Mangel de da leed paa Födevarer. Thorleif sagde: nu sparer du, Fader, vel meget paa Maden. Ja, min Sön, svarer Faderen: det bör nu saa være. Siden vendte de mod Havet, og roede forbi mangen en Vei, og da de kom forbi Aabningen af en Fjord, vare de heel mödige af det udmattende Arbeide, og begyndte at vansmægte af Törst; men ingensteds i Nærheden var Vand at bekomme. De vare tilsammen 5 med Barnet. Da sagde Starkad: det har jeg hört, at Folk i yderste Nöd have gjort for at redde Livet, at de have sammenblandet Söevand og Urin. De toge nu Ösekaret, og lode deres Vand deri, og blandede det med Söevand, og bade Thorgils om Forlov at drikke det. Han sagde: det kan vel undskyldes; men jeg vil dog, föiede han til, hverken forbyde eller tillade det. Da de vilde til at drikke, bad Thorgils dem række sigKaret, og sagde, at han vilde tale over

Skaalen; han toeg nu imod det og talte saaledes: Du arrigste Dyr, som forsinker vor Reise, skal dog ikke raade deri, at jeg eller andre skal drikke vor egen Ureenlighed. I det samme flöi en Fugl, som meest lignede en Aalke-Unge, bort fra Skibet, og skreeg i det samme. De roede nu fort, fik Öie paa rindende Vand, og toge deraf. Fuglen flöi mod Nord fra Skibet; da sagde Thorgils: seent har denne Fugl forladt os, og gid nu alle Guders Vrede ramme ham *), og med alt dette maae vi være glade, at den ikke fik det frem, som den vilde. Efter 3 Dages Forlöb saae de et Telt af Lærred, som de gjenkjendte at være Thoreys Telt. De finde der Thorgils Huusfoged, og spörge: ved hvilken Hendelse han var

*) Det gamle Forbindelses Udtryk: take nu allar gramir vid honnum; svarer omtrent til det latinske: ut illum nunc Dii Deæqve omnes perduint. Ordet Gramr bruges her som Substantiv for vrede Guder eller onde Vætter, da det ellers i Eentallet, som Adjectiv, betyder vred, hvoraf Gram fortörnet, hos os Danske endnu er tilovers. Udtrykket kunde da og gives: Gid han nu gaae alle onde Vætter i Vold!

kommet der. Han fortalte, hvad Vilkaar Snækóld havde forelagt hem; nemlig, at hvis han ei vilde fölge med dem, skulde han blive dræbt. Snækold havde og med et smalt Jern gjennemboret Thorey. Thorgils svarede: vel veed jeg ikke, hvad du ved din Opförsel har fortjent, men usandsynligt forekommer det mig, som du beretter, og skal du ei længe leve. Han blev da paastedet dræbt, og begravet; og derefter droge de bort. Det lakkede nu alt mod Efteraaret, da de kom til en Fjord, og saae der en Skjbsstade; de roe til Landet, og trække Baaden op. De forlode Stranden, og forefandt en Gaard, hvor en Mand var uden for Dören, som hilsede paa dem, og spurgte dem om deres Navne; og de ligeledes ham. Manden sagde, han hedde Rolf, og tilböd dem at blive der. De toge derimod, og Thorfin blev overladt til Fruentimmernes Varetægt; men da de gave ham Melk, sagde han, at hans Faders Melk saae ikke saaledes ud; her forbleve de om Vinteren. Mod Vaaren tilbyder Rolf Thorgils at blive der fremdeles med de Folk, der fulgte ham, eller og have hans Skib, om han vilde drage bort. Thorgils takkede ham, og sagde, han önskede nok

at faae hans Skib. men var ligesaa villig, som pligtig til at lönne hans Tjenstagtighed. Rolf svarede: at han forudsaae, at Thorgils vilde vise ham en vigtig Tjeneste, og selv erholde en stor Agtelse; og om saa skeer, sagde han, kunde du forskaffe mig Fred med Boigdens Mænd, som have gjort mig fredlös. Thorgils lovede det, og derefter toge de en venskabelig Afsked med hinanden. De droge da langs ad Kysten mod Synden, og kom til en Fjord, hvor de fæstede Skibet, og opsloge deres Telte. I det samme saae de et Handelsskib komme seilende ind ad Fjorden med samme Vind, Thorgils havde benyttet, og lagde til samme Landings Sted. Thorgils sagde: dette er en god Nyhed; far du Thorleif og Kol; drager ud til dem, og udforsker, hvo disse ere. De begave sig til Skibet, og gik ombord paa det. Agter ved Kahytten sad en Mand i en röd Kjortel; han springer strax op og omfavner Thorleif. Det var Thorstein Hvide, hans Foster- og Stivfader, som var kommet; han spurgde nu om Thorgils; de svarede, at han var der. Thorstein drog hen at tale med ham, og der blev et gladt Vennemöde. Thorstein fortalte, at han kom fra Island, og at alt stod

der vel til, hvad ham tilhörte; men man havde ikke i 4 Aar spurgt noget fra ham. Hans Datter Thorny var gift med Biarne, der boede paa Gaarden Gröf, en Sön af Thorstein Röde, een af Landets förste Beboere. Da Thorleif blev borte, og kom ikke tilbage til Norge, gjorde jeg mig færdig og seilede til Island, hvor jeg opholdt mig i 2 Aar, uden at höre noget fra dig, og saa reiste jeg hid for at opsöge dig. Hertil svarede Thorgils: det vidste jeg forud, at du vilde opföre dig som en brav Mand. Snart kom adskillige af Indbyggerne ud til dem. Nær ved Stedet boede en Mand ved Navn Thorer; han tilböd Thorstein sit Huus, hvilket han tog imod. Erik Röde böd Thorgils hjem til sig, og han antog Indbydelsen, og drog derhen med 12 Mænd. Lige over for Erik blev Thorgils anviist Sæde i Spise-Stuen; næst ham mod Dören sad Thorfind, saa Kol, og siden Starkad. Thorfind skaffede man en Amme, men han vilde ikke nyde Melken, för det blev mörk. Kort efter blev han vænt fra Brystet. Erik begegnede Thorgils noget koldsindig, og Bevertningen var mindre end Thorgils ventede. Thorgils blev underrettet om, at Trællene vare der i Lan-

det; dog lod han sig ikke mærke med, at han vidste dette.

Fem og tyvende Kapitel.

Om Vinteren hendte det sig, at en Björn anfaldt Indbyggernes Qvæg, og gjorde stor Skade. Det skeete paa en Tid, da man var hos Thorgils for at handle, og en Deel Kjöbere vare gaaet ind i et særskilt Oplagshuus, hvor Varene fandtes. Der var og Thorfind, og sagde til Thorgils, Fader! der er en stor og skjön Hund derude. Thorgils svarer: Bryd dig ikke derom, og gaae ikke ud. Desuagtet löb Drengen udenfor; og strax greb Biörnen ham fat, og kastede ham under sig; Barnet skreeg höit. Thorgils löb til med Sværdet fra Jordhuset; men Dyret leegede med Drengen. Thorgils huggede nu til Dyret imellem Örene, og klövede dets Hoved, saa det faldt dödt ned; han tager siden Drengen op, som havde faaet kuns ubetydelig Skade. Af denne Daad blev Thorgils meget navnkundig, og man syntes, at han i denne Begivenhed havde været særdeles heldig. Erik var ikke meget tilfreds med denne Gjerning; men lod dog Dyret tillave. Der var

dem, der vilde sige, at Erik efter gammelviis havde dyrket Dyret*). Om Vinteren hedder det, havde Folkene i Brattehlid paa Eriks Gaard begivet sig paa Naturens Vegne hen til et afsides Huus; dog ikke alle paa eengang; thi nogle stode i Forbygningerne; blant disse var Kol og Starkad. Under Samtalen förtes de til en Sammenligning mellem Thorgils og Erik. Kol paastod, at Thorgils ved mange Helte-Bedrifter havde gjort sig navnkundig; da svarede een af Eriks Mænd ved Navn Hald: at der var stor Forskjæl; thi Erik var en mægtig og berömt Höfding; men denne Thorgils, tilföjede han, har levet i Elendighed og Nöd, saa jeg ikke er vis paa, hvad enten han er Mand eller en Qvinde. Gid du, svarer Kol, som taler saa, aldrig maa trives! og stak ham igjennem med et Spyd, saa at han strax döde.

*) At man hist og her i vort Norden fordum har dyrket levende Dyr, saasom Heste, Kjör, Stude o. fl. hvilke sidste kaldtes Blotnaut, er noksom bekjendt af Historien. Dette Slags Hedensk Dyrkelse tiltroede da nogle Erik i Henseende til Björnen; fordi han fortröd paa, at Dyret blev dræbt, skjönt det havde tilföjet Indvaanerne megen Skade.

Erik bad sine Folk reise sig, og gribe Kol. Alle de Handlende löbe til for at forsvare ham; da sagde Thorgils: dig Erik tilkommer det nærmest selv at hævne din Mands Död. Nu lægge begges Venner sig derimellem; da man indsaae, det ikke vilde være saa let at angribe dem med Fordeel. De bleve da forligte paa den Maade, at Thorgils og Erik skulde dömme i Sagen; vel bleve de godt eenige om Kjendelsen, dog kjölnedes deres Venskab derefter, saa at Thorgils var betænkt paa, ikke at forblive der i Længden. Det hendte sig den Vinter, at nogle Rövere tilföiede Eriks Folk megen Skade. Disses Formand hedde Thorstein; de vare 30 i Tallet, og alle dömte fredlöse; hvorover de og ranede meget fra Indbyggerne, som beklagede dem til Erik. Disse Rövere havde deres Tilhold paa en Öe i Eriksfjorden. Erik talte til Thorgils herom, og udbad sig hans Bistand mod Röverne. Thorgils svarede: jeg er ikke draget til Grönland, for at vove mit Liv mod Skjelmer; du har og forvoldt mig meget ondt *); men for Landsfolkets

*) Thorgils mener her den for ham saa ulykkelige og besværlige gröndlandske Reise, hvilken

Trængsels Skyld, nænner jeg ikke at undslaae mig for Reisen, til hvilken jeg er bered, naar du vil tiltræde den; dog vil jeg först rygte nogle Ærender for mig selv; hold dig derfor færdig, naar jeg skikker dig Bud.... Derpaa toge de om Bord og agtede dem til Vesterböigden, hvis Beboere endnu ikke havde betalt Björne-Tolden til Thorgils*). Thorgils androg nu paa, og fik det bragt derhen, at

Erik ved lokkende Tilbud havde givet Anledning til.

*) I Norge, Island, og altsaa i Grönland, som fra sidstnævnte Land havde faaet sine europæiske Kolonister, var det fordum, og er endnu en Vedtægt, eller snarere en Lov, at naar et skadeligt Dyr, som Björne, Ulve, Ræve, ja vel Rovfugle, som Örne, Ravne eller Falke, fik Vane, at gjöre Skade paa Böigdens tamme Qvæg, som Faar, Gjæder, Svin, Kjör, Heste, eller Fjær-Kræe, som Gjæs, Ænder, Höns o. fl. blev udlovet en vis bestemt Belönning til enhver, som beviislig kunde godtgjöre, at have nedlagt og dræbt en eller flere af disse skadelige Dyr, som enhver af Böigdens Bönder, der ejede Qvæg, var pligtig at betale; og denne Belönning blev, hvad Björnen angik, kaldet Björne-Told.

Rolf blev i Böigden erklæret for skyldfri og fredhellig. Da Thorgils kom til Vesterböigden, blev han modtaget af en Mand ved Navn Bialfe; denne forsikkrede, at han var ham meget takskyldig for hans Ankomst. Jeg skal, s. h. inddrive hvad du har tilgode; og af dig, som en Mand, Rygtet saa meget anbefaler, tör jeg love mig, at du vil hjælpe mig af den Nöd, hvori jeg er bestædt. Her uden for min Bopæl ligge de Öer; som Röverne holde sig til, og deres Anförere agte sig hid, for at bortföre min Datter; jeg önsker derfor, at du vil staae mig bie og forsvare mig; hvilket Thorgils lovede. Bonden drog nu hen, og indsamlede Thorgils's Tilgodehavende; imidlertid kom Röverne ikke. Da Bonden kommer hjem, siger Thorgils: vi have levet her ret godt paa din Bekostning, Bonde*), uden hidtil at have

*) Bonde var fordum et Hædersnavn her i Norden, ligesom det og i England, men fornemmelig i Sverrig, findes brugt som Döbe-Navn, af anseelige, ja adelige og med Konge-Huuset beslægtede Folk. Men efter at Kjöbstæderne noget hen i den Catholske Middelalder, ved erhvervede Kongelige Privilegier havde vundet Fortrin og Overvægt, ved at tilvende sig og

gjort dig Gavn. Nu vil jeg drage mod Röverne; thi din Fred er usikker, naar vi ere borte. Bonden takkede ham, men sagde: at det var snart formeget, at Thorgils og hans Folk skulde udsætte sig for den Fare.

Sex og tyvende Kapitel.

Nu gjör Thorgils sit Skib færdigt, og drager afsted med 30 Mand. Han sender Erik Bud, at han skulde komme med ligesaamange Mænd. Da Erik fik dette Budskab, sagde han: at han selv skulde være ved Öerne ikke seenere end

sit Borgerskab Kunster, Haandværker og Handel, er Bondestanden, skjönt den talrigeste og frembringende Folkeklasse, især her i Danmark, blevet undertrykt af Adel, Geistlighed og Kjöbmænd; og ikke allene hine Oldtidens Rettigheder, at vælge Konger, at samtykke eller fravise nye Love, o. fl. berövet, men og, som Vaarnede eller halve Slaver, underkastede sine Foresattes vilkaarlige Behandling, forarmet og nedtrykt til den ringere og lavere Deel af Samfundet. Men denne nærvesvækkende Statsfejl haver vore seenere Kongers Viisdom, ved Stavnsbaandets Ophævelse, og andre Benaadninger, sögt at afhjælpe.

Thorgils. Nu kommer Thorgils og hans Fölgeskab til Öen; men Erik var ikke der; han holdt da Raad med sine Folk. Ubehageligt er det mig, sagde han, at drage herfra; men Eriks lönlige Plan kan jeg godt indsee. Han agter at udsætte os for disse slette Mennesker; og forestiller sig, at vi ikke före det over vort Sind at reise tilbage med uforrettet Sag, om han end ikke kommer. Siden Thorgils var kommet til Vesterböigden, vare Röverne ikke komne i Landet. En Karl i Grönland ved Navn Aan den Taabelige löb om i hele Landet, og var kjendt af alle. Thorgils laae i en skjult og havnlös Bugt. Engang nedstiger Thorgils i Baaden, og roer fra sit Skib. Han seer oppe paa Landet nogle Karle, der kogte Mad og havde Kjædler med Gröd paa Ilden; selv havde Thorgils slette Klæder paa, da han gik til dem. De spurgde hvo han var; han svarede: jeg hedder Aan; de loe nu ad ham; thi han forestilte sig ogsaa heel tosset. Han spurgde, hvor deres Anförer var. De svarede: han var kort derfra oppe paa Öen, og ventedes did til dem til Aften.

Derpaa förte de ham i Röghuset *). Thorgils gik nu til sin Baad og kantrede den under sig; men de loe ad ham; da sagde een af Skibsfolkene: ham forekom underlige Ting; hvad da, svarer den anden. En stor og berömt Mand, svarer den sidste, ved Navn Thorgils er kommen i Böigden; og derfor gjör vor Kaptein ingensteds Landgang, saa det er nok ude med vort Held. Jeg hörte i Morges, da jeg gik ud, en Samtale imellem Skibene. Det ved Navn Stakkenhovet tog saaledes til Orde: "Veed du Vennegot, at Thorgils skal blive vor Ejer. Jeg veed det, svarte det andet Skib, og synes vel derom"; og dette, troer jeg vist vil betyde noget nyt **). Men Thorgils

*) For at drikke og have Löier af ham. Mærkeligt at i 2 af de brugte Exemplarer læses: færdu hann i reikhus; de andre reiknd, hvilket maae gives; De tumlede ham.

**) De gamle Nordboers besynderlige Hang til Varsler og Vidunder, som Forbud paa forestaaende, især sörgelige Hoved-Forandringer, er saa bekjendt, at den her ikke behöves at anmærkes. Men det er ogsaa vist, vt saadanne Ting ikke sjælden forekomme hos gamle og gode fremmede Skribenter. De uforstaaelige Ord, som

söger nu tilbage til sit Skib. I det samme komme Röverne tilroende til Landingsstedet, og

af en ukjendt Finger bleve skrevne paa Veggen i den Babyloniske Konges Spise-Sahl, som forudsagde Kongens snart forestaaende Död og Hovedstadens Undergang, kan læses hos Daniel. Den Röst, der hörtes i Jerusalems Tempel, der bebudede dets og Stadens Ödelæggelse af Romerne, kan eftersees hos Josephus. De bekjendte Ord: den store Pan er död, bleve i sin Tid anseete som bebudende, at det hedenske Afguderie og Orakler ved Christendommens Udbredelse skulde udryddes. I en Sag, der er saa almindelig og tilfælles snart for alle slebne og uslebne Folkes Historier, ere flere Exempler ufornödne. Saga af Hord og Holmverja beretter om en vis Thorstein ved Tilnavn Guldknap, at da han en Morgen tidlig forrettede sin Andagt for den Steen, han dyrkede, hörtes en Stemme fra Steenen, som i et smukt Vers forudsagde ham, at han samme Dag, för Solen stod op, vilde blive dræbt af sin Fjende; hvilket og skeede. Af dette og flere Exempler kan sees, at en Overtroe, der saa ofte spores hos de hedenske Nordboer, gjör det gamle Udsagn passende paa dem: Deus est, qvicqvid colere coeperunt. Den nu udkomne smukke Nialssaga fortæller de mange Særsyn og Undertegn, som saaes og hör-

Thorgils gjorde sig færdig til at angribe dem. Da Röverne vare komne op i deres Vaaning, overfalder Torgils dem uventet, og lader strax sette Ild paa Huuset. Efter liden Modstand gave Röverne sig tabt og bade om Naade. Thorgils sagde: derom var intet Haab, formedetst de Ugjerninger, de havde begaaet. De bleve da alle dræbte paa Anföreren nær, hvilken man tilböd at skjenke Livet; men han vilde ikke tage derimod, og sagde: at han aldrig vilde blive dem troe; han blev da ogsaa nedhugget. Der toge de meget Gods, hvilket de förte bort med sig, tilligemed Skibene Stakkenhoved og Vennegot; dernæst holdte de til Fastlandet, og bleve vel modtagne af Bialfe.

tes, saavel för Nial og hans Sönner bleve indebrændte, som og förend det blodige Slag gik for sig, i hvilket den Irlandske Overkonge Brian mistede Livet. Ikke sielden kan en ond Samvittighed, grove Voldsgjerningers visseFölge, saaledes ophidse Indbildningen, at der for Öje og Öre viise sig visseSkrækbilleder. At disseGrönlandskeRövere vare ved Ran og Mord udædiske, men, som ofte er Tisfældet, hvor de ventede eller fandt Modstand, tillige meget feige Folk, det viiser heele Fortællingen.

Thorgils gav mange deres af Röverne dem fratagne Ejendomme tilbage; men beholdt dog meget for sig selv; ved hvilken Daad han tilvendte sig manges Venskab. Rolf var imidlertid kommet norden fra, og var nu alt lyst i Fred. Med Erik var Thorgils ikke tilfreds; og nu havde han opspurgt, hvor Snækold opholdt sig, hvilhen han vilde have fat paa. Thorstein Hvide sagde:, at det var rigtigere, at faae noget for ham ved Salg, end at dræbe ham; hvis Raad Thorgils fulgte. Trællene vare ved Giftermaal komne til Velstand. Thorgils tog nu al deres Ejendom fra dem, og solgte dem selv som Slaver. Siden reiste Thorgils bort med megen Ære og Berömmelse. De holdt ad Havet til, og Vinden förte dem til den vestlige Kyst af Irland. Man raadslog nu med hverandre, om de skulde blive der om Vinteren, eller fortsætte Reisen. Thorstein meente, at det ikke var raadeligt, at seile bort, da Sommeren alt for störste Delen var forbi. De lejede dem Vinter-Qvarter i Nærheden af deres Skib; og Thorgils var til Gjest hos en Mand, som hedde Anakol, hvor han blev meget venligen beværtet, og dette varede alt noget hen paa Vinteren. Anakol plejede

at drage hen til Gjæstebud den förste halve Deel af Juulen, og tilböd Thorgils at gjöre ham Selskab. Han tog derimod; men Kol og Starkad bleve hjemme, for at passe paa Thorfind. Anakol havde en Træl ved Navn Gipar *); denne bad Kol at drikke drabeligen; thi det er godt at see, sagde han, at I synes godt om Eder selv. Kol svarede: at han selv vilde raade for sin Drikken, ligesom den anden for sin Nöden. Gipar satte ham derfor meget til Rette; og det kom dertil, at han slog Kol med et Drikke-Horn, og bad ham tage dette först; og vente siden paa noget værre. Starkad lagde sig derimellem, og vilde ikke hævne det Skeete, förend Thorgils kom hjem.. Nu kom Thorgils med sin Vært tilbage, og man fortalte dem denne Tildragelse. Thorgils sagde: det var vel, at man ei havde taget Hævn; thi de havde den Vinter nydt meget godt i Værtens Huus; han vilde derfor selv mundtlig anmode om Böder, hvilket han og gjorde. Anakol svarede: at han ikke vilde tage Partie, eller blande sig i, hvad Trællene havde med hinanden at skifte.

*) C. 163 kalder ham **Gunner.**

Thorgils sagde: at det var ikke et godt Svar. Da de Gjæster, som der vare blevne beværtede, den sidste Deel af Juulen, vare dragne bort, lod Thorgils sine Folk gribe Gipar, og dræbe ham efter Julen. Derefter forföiede Thorgils og Thorstein sig med deres Folk til Skibet, og lavede sig til Modværge. Nu saae de en Mængde Folk komme anstigende, ei færre end hundrede Mænd, som vare udrustede med Skjolde. Da sagde Thorgils: muligt faa vi nu Mandskab nok med at gjöre. Disse nærmede sig snart, og deres Anförer tog saaledes til Orde: det tænkte jeg den Tid, da denne Thorgils overgav min Söster i min Vold, at jeg ei vilde forögе hans Fjenders Flok. Det var Huge Jarl, som der var kommen*). Han tilböd dem, at fölge hjem med ham, hvilket de antoge.

Syv og tyvende Kapitel.

Jarlen Huge lod udbedre deres Skib, og de forbleve hos ham det övrige af Vinteren. Hu-

*) See foran Cap. 16.

ges Söster levede endnu; men hendes Moder var död. Jarlen lod indsamle og flytte til Skibet, hvad Thorgils havde tilgode. Han forligte og Sagen med Anakol til begge Parters Fornöjelse, og aflagde Thorgils med Foræringer, förend de droge bort. Derefter gik de til Söes, og efter en lang og besværlig Seilads landede mod Hösten ved Helgeland (i Norge) hvor Kjölen gik i tu fra Skibet. Her boede en god Bonde, ved Navn Biörn; han tog imod Thorgils, Thorfind og Kol; men Thorstein, Thorleif og Starkad vare dem ude om et andet Opholdsted i Nærheden; og betids satte de deres Skib i Stand. En ondskabsfuld Voldsmand, navnlig Randvid, gik der over Landet *);

*) Den Kjæmper, som Thorgils paa Oplandet nedlagde ved Tvekamp i Karret, förte samme Navn som denne, og hans Charakter og Levemaade beskrives omtrent som dennes, see foran Cap. 17. Muligt er det, at Forfatteren af Historien, som vist nok er skrevet længe efter Thorgilses Död, ikke har vidst begges Navne, hvilke og i Familien kunne være blevet forglemte. Man har da givet dem begge det samme Navn Randvid, som ellers var sædvanligt for saadaanne Kjæmpere. Navnet Randvid betyder en Skjold-

denne besögte nu Bonden Biörn, og fordrede at ville bortföre hans Datter Inghild, eller Faderen, om han det heller vilde, skulde möde ham i Tvekamp. Thorstein tilböd sig at fægte mod Randvid. Men Thorgils sagde: det tilstæder jeg ikke, at du skulde vove dig mod denne slette Karl, hellere vil jeg selv gaae imod ham. Han opsöger da Randvid, og beder ham at lade Bonden være i Fred, som allerede var til Alders; men denne svarede: at han i den Sag agtede hans Ord for intet. Thorgils sagde: jeg gaaer da i Bondens Sted. Thorgils holdt nu Tvekamp med Randvid, og ved förste Hug klövede hans Skjold saaledes, at det blev ubrugeligt; dernæst hugger han Kjæmpen midt over; men i det Randvid fik Hugget, kastede han sit Sværd til Thorgils, som traf ham udvendig paa Knæet, hvoraf han blev saaret. Vel blev Saaret siden lægt, dog saaledes, at hans eene Fod blev kortere end tilforn, og fra denne Halten blev han aldrig befriet. Nu takkede Biörn ham meget, og tilböd ham Belönning; men han svarede, at

drager, af rand, et Skjold, og det Slägs Kjæmper kaldes i Historien undertiden Skioldaviking.

han ikke havde gjort det for Vindings Skyld. De skildtes da ad som Venner.

Otte og tyvende Kapitel.

Derefter seilede de ud mod Havet, og havde et haardt Vejer paa Reisen, lige til de fik Landet (Island) i Sigte. Nu mistede de den forrige Medbör med eet; men stærk Storm fra Norden opkom, som drev dem tilbage i 12 Dögn. Denne blev afløst med en stormende Syndenvind, saa at de i 2 Dage nærmede sig til Landet; og nu lod Thorgils stryge, og vilde ei længere lade seile. Selv havde Thorgils i 2de Dögn arbaidet paa at udöse Söevandet; og 8 indstyrtende Bölger vare gaaet over Skibet. Starkad bad Thorgils holde op at öse, og i det samme styrtede den 9de Bölge, som var den störste, ind over Skibet; den drev Thorgils fra Tværbjælken, der var Öse-Rommet nærmest, rev Thorfind fra hans Skjöd, og kastede Drengen ud over Borde. Da sagde Thorgils: nu gik der Bölge over os, at man ikke meer behöver at öse*). Bölgen kastede

*) Thorgils troede Drengen tabt uden Redning; hvilket han tog sig saa nær, at han ikke mere

Drengen atter ind i Skibet, han var endnu levende, og sagde: dette ere svære Overskyllelser, min Fader. Saa öse nu, sagde Thorgils, hver som kan. De gjorde saa, og fik Söevandet opöst. Men samme Dag paakom Drengen Blódstyrtning fra Halsen, og han döde 2 Dage derefter. Nu fik de Forbjerget Herlufshoved at see; og endelig lagde de med Skibet op i Arnasbælesos *). Her vilde de flytte Thorfinds Lig til Kirken; men Thorgils sagde, at da de havde fulgt hverandre saalænge, skulde de ikke saa snart skilles ad. Thorstein overlod Valget til Starkad; enten at lokke Thorgils i Land, eller före Liget til Begravelse.

Ni og tyvende Kapitel.

En Mand ved Navn Sigmund fordrede Havnetold af Thorstein; thi han havde at raade over det Land, hvor de vare indkomne. Thorstein og Sigmund aftalte at lade som de vare komne i Klammerie med hinanden; da berettede Kol

bröd sig om, at forlise med Skib og Mandskab.

*) Udlöbet af Ölveaaen nærved Gaarden Arnasbæle.

til Thorgils, at Thorstein behövede Hjælp. Thorgils löb da strax i Land, og gjorde Ende paa deres Trette og Sigmund forligtes med Thorstein. Anslaget lykkedes altsaa. Imidlertid tog Kol Thorfinds Lig og begrov det paa Kirkegaarden. Da Tkorgils erfarede, hvad Kol havde gjort, blev han meget vred, og truede med at slaae ham ihjel. Kol derimod sagde; at det kunde være ligemeget, naar han kun selv kom til Eftertanke; og ved Thorsteins Mellemkomst bleve de forligte. I fire Dögn havde Thorgils hverken nydt Mad eller Sövn. Thorgils sagde: at han ikke vilde fortænke Konerne, om de holdt mere af de Börn, de selv havde opammet, end af andre Mennesker; det var kort efter Althingets Holdelse, da Thorgils med sine Folk kom til Landet. Han drog hjem til Traderholt, hvor han, Thorstein og de övrige fulgte med ham. Hæring hans Broder beværtede ham vel, og vilde, at han nu skulde tage sine Ejendomme i Besiddelse. Men Thorgils sagde, det vilde han ikke, förend til næste Foraar. Thorstein og Thorleif reiste bort fra Landet samme Sommer. Thorgils skildes fra dem saare venskabeligen, og med gjensidige Foræringer. Om Vinteren var

Thorgils i Traderholt tilligemed Brödrene, Kol og Starkad, og andre flere, skjönt de her ikke nævnes, og bleve af Hæring vel beværtede. Thorgils sagde engang til sin Broder: i en Ting er jeg ikke saa vel fornöiet med dig Frænde; det nemlig, at du tillagde min Datter Thorny for stor Medgivt, da du givtede hende med Biarne i Gröf. Dertil svarer Hæring: Folk syntes, hun blev vel givt; men hun fik Værdie for Hundrede Gange Hundrede Alen*). Synes du, dette var meget, saa tag af mit Gods, saa meget du behager; men det sidste vilde Thorgils paa ingen Maade.

Tredivte Kapitel.

Ved Vinterens Ende modtog Thorgils sit Boe og andre Ejendomme. Alle Folk fattede strax

*) Vadmel var fordum den gangbareste Vahre, hvormed Indbyggerne i Island dreve Handel, saavel med hinanden, som med Fremmede. En Alen Vadmel kostede sædvanlig 5 Fiske, og hver Fisk 2 Skilling specie; altsaa svarede et Hundrede Alen Vadmel omtrent til Englændernes 1 Pund Sterling. Fölgelig belöb Hundrede gange Hundrede Alen sig mellem 500 og 600 Rigsdaler Specie. Men disse Priser vare dog da ligesom nu til forskjellige Tider ogsaa forskjellige.

megen Agtelse for Thorgils; derimod var han ikke saa venlig mod Biarne sin Svigersön. Om Vaaren sögte en Mængde Folk til Arnes Thing. Der kom Thorgils med hans Svoger Biarne tilligemed Thorny hans Datter. Thorgils gik en Morgen hen til Biarnes Boed, og havde Sværdet fra Jordhuset i sin Haand. Da han nærmede sig Boedsdören, saae Thorny ham komme, og bad Biarne reise sig; hvortil hun föjede, at han skulde tage sig i Agt; thi hendes Fader var vred. Biarne, som var en fornuftig Mand, springer strax op og gaaer Thorgils imöde, tiltaler ham venskabeligen, og beder ham blive der. Alt mit Gods, sagde han, skal være til din Tjeneste, maatte du kuns blive mere fornöjet med mig end tilforn. Vel talt, sagde Thorgils, og vil jeg da tage imod dit Tilbud; det havde ellers været uvist, hvad Udfald Sagen havde faaet. Biarne böd ham da hjem til sit, og Thorgils lovede at ville fra Thinget reise hjem med ham, og vilde han der udtage af Qvæget, hvad han lystede. Biarne samtykkede heri, og da de kom til Gaarden Gröf, og Thorgils havde overseet hans Kreaturer, sagde han: at han vilde lade bortföre 20 Köer og et Hundrede Malkefaar. Thorny

bad ham tage, hvad han önskede, og sagde: det vilde gaae bedst til, naar han eene raadede. En Mand ved Navn Thorolf havde opholdt sig hos Thord, Thorgils Fader, og var ham nær beslægtet; denne Mand havde noget tilgode hos Thorgils; og nu bad Thorgils, at Biarne vilde udbetale til Thorolf 40 Hundrede Alen. Biarne lovede at det skulde skee efter hans Villie, og saaledes skildtes de ad. Da Thorgils kom hjem, var hans Datter Thorny fulgt bag efter. Thorgils spörger, hvad hendes Ærende var. Hun svarede: at hun vilde fölge med sit Gods; ifald min Fader, föjede hun til, finder det mere sömmeligt, at jeg bliver skildt fra Biarne, og saaledes bliver en Ægtemand berövet, af hvilken han selv kunde have vigtige Tjenester; thi saa længe I begge vil holde sammen, vil det staae dig frit for, at du ikke behöver at give efter for nogen Mand. Thorgils sagde hertil: du opförer dig vel, min Datter, og det gjöre i begge. Nu skal du drage hjem igjen; thi jeg agter ikke at ophæve dit Ægteskab med Biarne. Nu tildeelte han dem saa meget Gods, at de dermed vare velfornöjede. Samme Sommer indböd Thorgils dem hjem til Traderholt, hvor de nöde en god Modtagelse

og fik store Foræringer. Derefter levede Thorgils og Biarne i god Forstaaelse med hinanden. Engang siger Thorgils til Biarne, at han agtede at gifte sig. Biarne billigede det, og sagde: du skal frie til Helga, Datter af min Frænde Thorod Gode i Ölves, en Sön af Eivird*). Deres Slægtskab forholdt sig saaledes, at Thorods Moder var Thorvör Thormods Datter; og Thorey var Moder til Thorstein Gode, Biarne den Spages Datter**). Thorgils bringer nu sit Frierie paa Bane. Skapte var ikke meget derfor, og Helga selv heller ikke; thi hun syntes, Manden var vel storsindet, og noget vel til Alders; Helga havde og en anden Frier i Asgrim Ellidagrimson. Skapte syntes vel om denne; men Thorod önskede hellere Partiet med Thorgils. Man talte om Sagen paa Thin-

*) Godar, af God, Gud, vare Herreds Höfdinger, som i Hedenskabet tillige vare Forstandere for Religionen og Afgudstemplerne, hvilke af dem skulde besörges vedligeholdte, og hvortil de af deres underhavende Thingmænd oppebare de saa kaldte Hof-Tolde.

**) Dersom her ikke er indlöben Skrivfeil i Navnene, maa Thorey Biarnes Farmoder have været Söster til Thorvör, Thorods Moder.

get; men der blev intet afgjort; og saaledes gik det Aar til Ende. Den fölgende Sommer rider Thorgils hen til Einarhavn til et did ankommet Skib; her faaer han at vide, at Skapte ogsaa agtede sig derhen. Han reed selv 6te til Floegave. Der vare nemlig med ham Brödrene Kol og Starkad, og desuden 2de af hans Tjenestekarle. Her, for at vænte paa Skafte, opholdt de dem i nogle Huse, nær ved Kaldadernæs*). Skafte saae fra sin Baad, at nogle opsadlede Heste græssede langs med Elven. Han sagde da til sine Folk, at de vilde vende tilbage; thi han havde hört, at man længere hen vilde faae bedre Kjöb, og derpaa drog han og hans Folk hjem. Thorod spörger: hvi han kom saasnart tilbage; eller ræddes du maaskee, siger hun, for den skjæggede Hrauneboer Thorgils**). Mig tykkes, det var

*) En Gaard og Færge-Sted östen for Ölvesaaen, hvortil Overfarten fra Olveset til Örebakke over Elven skeede, og endnu skeer med Baade.

**) Hraun betyder en Lavastrækning, hvor Jordskorpen ved en gammel Jordbrand er fordærvet, og saadanne findes i Örebaks Distrikt, hvor Thorgils boede. Ordet Hraun eller Raun synes ellers beslægtet med det latinske Ruina.

bedre for dig uden Frygt at kunne drage om i Herredet, og overlade ham Helga, end aldrig at være uden Ængstelse for dig selv. Om Sommeren blev Helges Giftermaal paa Tinget fört paa Tale, og Thorod understöttede her Thorgils's, men Skafte Asgrims Sag. Endelig sagde Thorod: Jeg forudseer, hvorledes det vil gaae; dersom man afslaaer Thorgils Givtermaalet, vil det forvolde mange Mennesker Fare og Ulæmpe; men ved Venne-Gaver haaber jeg Asgrim lader Sagen gaae af uden videre Ulykker. Ved denne Thorods Tale blev det besluttet, at Helga blev fæstet til Thorgils, og Bryllupet blev holdt paa Gaarden Hialde*); da dette skeede var Thorgils 55 Aar gammel. Han drog nu hjem til Traderholt med Helga; men hun var intet mindre, end fornöjet**). Engang da Thorgils var borte for at bortboygsle (bortforpagte) sine Jorder, foregav Helga, at hun vilde reise til Hialde og hjem igjen om Aftenen. Hun bad da en af Tjenestekarlene

*) En Gaard i Ölveset, hvor Thorod og Skofte boede.

**) Egentlig betyder Ordet: falötr, en som er tavs og af Utilfredshed ikke taler meget.

at fölge sig; men da de vare komne til Hialde, sagde hun til Karlen, at han behövede ikke at bie efter hende. Skapte tog vel mod Helga; men Thorod ikke; og forblev hun nu der i mange Dage. Thorgils kommer hjem, og lader som han intet vidste deraf. Men en Dag gjör han sig færdig, og rider til Hialde; og kommer der, da Folket sad og spiste. Thorgils gaaer til Bordet i fuld Rustning, og hen til Helga, tager hende ved Haanden, og förer hende ud. De Mænd, der sadde ved Maaltidet, syntes, at han ikke saae blid ud. Skapte giver Befaling til at sette efter ham; men Thorod svarer: Thorgils tog tilbage hvad der hörer ham til; og maa ingen understaae sig at forfölge ham. Thorgils rider nu hjem, og sender Bud til Skafte, at han önskede, at de maatte möde hverandre til en Samtale. Dette skeete, og formedelst Thorods Raad og Tilskyndelse bleve de forligte og gode Venner. Thorgils selv blev til en mægtig og meget anseelig Mand.

En og tredivte Kapitel.

Det fortælles, at da Thorgils tilligemed Helga sadde udi Gaarden, skreeg en Höne for Gaard-

hanen, som forfulgte og barskede den, til den blev mödig. Da sagde Thorgils: Seer du, Helga, hvad Hanen og Hönen have med hinanden at gjöre. Hvad gjælder det, sagde Helga; hvortil Thorgils svarer: vel muligt, at det vil gaae andre ligesaa. Nu levede de vel med hinanden, og avlede en Sön, som hedde Grim Glomod *). Thorgils var, skjönt gammel, endnu rask. Ikke langt fra Thorgils boede en Mand ved Navn Sam, som havde Thorfinde til Kone. I samme Distrikt opholdt sig og en vis Bialfe, en urolig Mand. Denne sögte at forföre Sams Kone. Han opholdt sig længe som ubuden Gjæst i Bondens Huus, og vovede endog at true ham, hvormed Sam var ilde tilfreds. Tilsidst gav Bialfe Bonden Valget, enten at möde ham til Tvekamp, eller overlade ham sin Kone. Nu drog Sam hen til Thorgils og fortalte ham dette. Thorgils svarede: jeg skal nok hjælpe dig, og saaledes drager Sam fornöjet hjem. Næste Dag reiste Thorgils hen til Sam, og blev vel modtaget. Siden kom Bialfe, og spurgde, hvi han var der, og yttrede sin

*) Tilnavnet, Glaumudr, betyder den höiröstede, eller Skvaldermund.

Mishag med hans Besög. Thorgils svarede: det spörger jeg nu ikke om; thi jeg kan meget vel komme der, hvor du er; og da du har udfordret Sam til Tvekamp, skal du faae med mig, og ikke med ham at gjöre; det kommer deraf, sagde Bialfe, at Uslingen Sam tör ikke fægte med mig. Nu gik Kampen for sig, hvorfra ingen andre Omstændigheder berettes, end at Thorgils dræbte Bialfe, og frelste Bonden. Det var din Lykke, sagde Thorgils til Sam, at du var mig saa nær. Asgrim Ellidagrimsön var en mægtig Hövding, og drev Handel udenlands, hvortil han brugte et Skib, han selv ejede. Han havde 2 Sönner, som begge hedde Thorhald. Den ældsse af disse var fuldvoxen, da dette skeete. Biarne i Gröf havde en Datter ved Navn Geirvör *); men som ikke var avlet med Thorny **). Gissur Hvide boede da paa Gaarden Höfde***, og havde Thor-

*) I et af Afskrivterne kaldes hun Gunnvor.

**) No. 163 siger dog udtrykkelig, at hun var Thornys Datter.

***) Gissur var altsaa den Tid allerede flyttet fra Skalholt, hvilken Gaard han overlod sin Sön Isleif, först som Præst og siden som Biskop.

dise, Thorods Datter til Ægte. Asgrims Moder var Jörun Teits Datter. Asgrim ejede det Land, som laae Havnen nærmest; hvor Skibene bleve lodsede, og lagde Havne-Told paa disse; hvilken Told skulde hæves af den Mand der boede paa Landet. Men Thorgils vilde ingen Told svare til Asgrims Lejlænding.

To og tredivte Kapitel.

Asgrim træffer engang Thorgils, og beder ham dog ikke ganske at glemme Tolden, og sagde: at han maatte dog erlægge noget af den. Thorgils svarede: at Skibe kom der til Landet, hvor Lykken förte dem hen; men han var ikke vant at betale Skibstold, som smaae Bönder, og bad ham ikke fordre sligt. Efter denne Ordvexel skildtes de ad. Næste Foraar bleve Mænd tilsagte af Asgrim at möde for at trække hans Skib ud for at gaae i Söen, hvortil en Mængde Folk forsamledes; der vare hist og her paa Strandbreden Pytter fulde med Vand endog i Ebbetiden. Asgrim holdt paa Trække-Tovet blandt de foreste, og havde meest Fru-

*) Altsaa Gissur Hvides Söster.

entimmer hos sig. Selv var han iført affarvede Klæder, og trak stærk til. Nu kom en Mand ridende, höi af Vext, med en Bulöxe i Haanden, og saae paa Skibs-Trækningen. Asgrim opmuntrede sine Folk til at anstrænge sig: og da Thorgils var kommen til de af Floden efterladte Vandpytter, og saae, at Asgrim trak paa Tovet, löb han til, og huggede Tovet over. Herved blev Asgrim, der trak stærk paa Reebet, ført saa hurtig tilbage, at han faldt i Pytten, og Fruentimmerne oven paa ham, saa at hans heele Klædning og han selv med blev vaad og dyndig. Asgrim fandt sig derved meget beskæmmet, og da han fik at vide, hvo der havde gjort det, sagde han, at det ikke vel kunde blive derved imellem ham og Thorgils. Thorhald raadte sin Fader, at han skulde gjöre en Udenlands-Reise; thi saa vil, sagde han, den Uvillie sætte sig, som nu er Eder imellem. Asgrim svarede: at han vilde selv raade for sine Reiser. Engang forlangte Thorhald af sin Fader Asgrim, at han vilde gjöre ham Fölgeskab hen til Bonden Biarne i Gröf, for at frie til hans Datter. Asgrim sagde: det kan i mange Henseender være et godt Partie; men jeg holder ikke af, at Sagen

paa en vis Maade er Thorgils vedkommende. Af Thorgils befrygter jeg intet, svarede Thorhald, og derpaa droge de afsted. Biarne svarer forbindtligen paa deres Andragende, og Givtermaalet blev besluttet og aftalt. Asgrim frabad sig, at Thorgils maatte indbydes til Bröllupet. Biarne svarede: skulde han komme af sig selv, maa man tage meget vel imod ham, men eftersom du beder derom, vil jeg ikke sende ham Bud i Forvejen; og nu lader Biarne lave til Bryllupet. En Dag kom Thorny ind, og berettede, at en Mand nærmede sig fra Skoven dernede, som lignede hendes Fader. Biarne gik ud, og da var det Thorgils og hans Træl, der var ankommet. Biarne modtog ham venskabeligen. Nu siger Thorgils: hvi indböd du mig ikke til Bröllupet. Du kan altid byde dig selv, svarede Biarne, og vær os velkommen, naar du vil blive. Om Aftenen ankom Asgrim. Biarne gik ham imöde med den venligste Modtagelse. Asgrim spörger da, om Thorgils var der. Biarne svarede: at han var der, og vilde blive; jeg gjorde, sagde han, efter dit Önske, og lod være at indbyde ham; men han har Lov til at blive her hos mig, saa ofte han selv vil. Asgrim

blev herover harmfuld og vilde ride hjem. Thorhald bad ham ikke saa gjöre, og endelig lod han sig overtale til at blive; men var dog meget uglad under Gjæstebudet. Da Gjæsterne lavede dem til at drage bort fra Bröllupet, lagde man Mærke til, at Asgrim aftalte noget med Trællen Kol; og nu drog man om Aftenen hjem. ThorgilsBonde, og hansTræl reed sildig om Aftenen forbi nogle Huusetofter paa Skeid. Trællen havde modtaget af Asgrim 3 Mark Sölv, for at dræbe Thorgils. Kol havde en lad Hest, som han ikke kunde faae til at gaae. Thorgils gav Trællen et Slag, og nu faldt en Penge-Pung ned fra hans Overkjole. Thorgils spörger: hvorfra disse Penge kom, og nu maatte Trællen ud med Sandheden. Siden dræbte han Trællen paa det Sted, som endnu kaldes Kolsbek. Nu syntes Thorgils at han havde Grund til at antage, at Asgrim havde sat ham efter Livet. Han lader da samle Folk, og de bleve noget over 40 Mand. Han agter nu at drage hjem og sagsöge Asgrim. Gissur Hvide begiver sig til ham, og spörger om Hensigten af denne Reise, og da Thorgils sagde: han agtede, at hjemsöge Asgrim Ellidagrimson, svarer Gissur: det er ikke raade-

ligt, thi Asgrim har mange flere Folk end du. Thorgils sagde: at han ikke bröd sig om hans mange Folk. Men, som Gissur blev ved at fraraade Reisen, drog Thorgils, for at föje ham, til Öen, og udnævnte 9 boesatte Mænd, som Vidner. Derefter droge de bort, og troede, at Sagen nu var lovformeligen forberedet.

Tre og tredivte Kapitel.

Da man kom til Thinget, var der en talrig Forsamling. Skapte spurgte sin Svoger Thorgils, hvorledes han havde anlagt Sagen; denne sagde, at han havde opnævnt 9 boesatte Mænd som Vidner. Skapte svarer: lad dette fare, kjære Svoger; det er til ingen Nytte *). Hvorfor dette? sagde Thorgils. Skapte svarede:

*) Her tilföje de 3 Codices et populært Mundhæld, som No. 163 udelader. Meeningen af dette Mundhæld, som i alle 3 Codices skrives forskjællig og urigtig, nemlig: Varat af (at) vauru, sleikti um thvauru, er omtrent denne: imod sin Forventning maatte han slikke Tværepinden; hvilket synes brugt om den, som spilder Umage, og opnaaer ikke sin Hensigt.

troe mig Svoger! jeg kjender Lovene saa vel, at jeg indseer, at Indstævningen er ganske unyttig; bedre derfor, at du lader Sagen falde. Det dig og Asgrim hidtil har været imellem, har havt et Udfald, som ikke er geraadet dig til nogen Vanære. Thorgils gav efter for sin Svogers Forestillinger. De reede da fra Thinget, og afstode fra Sagens videre Forfölgelse.

Fire og tredivte Kapitel.

En Nordmand*) ved Navn Helge ankom til Einarshavn. Han havde Ærende oppe i Herredet, og förte sine Varer til Traderholt. Thorgils, som kom fra Gröf, mödte ham til Hest. De reede stærk til, og da de kom hinanden tæt forbi, stödte Nordmanden til Thorgils, saa at han næsten var falden af, da han ikke tog sig vare, men sad krum paa Hesten; thi Vejret var koldt. Helga loe nu af ham, og sagde: ikke seer man nu paa dig Thorgils

*) I Island kaldes de, der komme fra Norge, Östmænd; men de der vare fra Island, Vestmænd; hvoraf Vestmanöerne have faaet Navn.

at du har været kaldet en rask Mand; men du bliver nu ogsaa gammel. Thorgils svarer: hidtil har man ikke plejet at forhaane mig. Men saa latterlig og gammel jeg end forekommer dig at være, saa byder jeg dig strax ud til Tvekamp, og da vil det vise sig, hvo der er den raskeste. Helge sagde hertil: ikke maa du vente, at dette skrækker mig, skjönt jeg ikke sætter nogen synderlig Ære i, at overvinde en gammel Usling, som du er. Nordmanden havde en Bulöxe i Haanden. Hvassere Vaaben vil du behöve, sagde Thorgils, om det skal bide paa min Pande. Selv bar han Sværdet fra Jordhuuset foruden sin övrige Rustning. Siden foer han flugs ind paa sin Modstander, huggede til ham med Sværdet, og rammede hans Axel, saa at han strax fik sit Banesaar. Thorgils, der da var 70 Aar gammel, beklagede denne sin Gjærning, som den ubesindigste han havde begaaet, og erklærede sig rede til ved Böder at udsone den. To Aar efter, komme Helges Brödre Einar og Sigurd, uden at man havde mærket Skibets Ankomst til Landet. De begav dem strax til Traderholt, hvor de ankom om Aftenen, men opholdt dem ikke i de Huse, hvor Folkene pleiede at være. Om

Morgenen, da Tjenestekarlene vare gaaet til deres Arbeide, gik Brödrene hen til Gaarden; men bleve staaende ved Dören af det Værelse, hvor Folkene plejede at sove. Her talede de med hinanden om, hvad de vilde foretage dem; og Einar sagde: mig synes det ikke godt, at dræbe den gamle Mand. Thorgils hörer deres Samtale, springer strax op, tager sit Sværd, og bad dem anfalde ham, om de havde Lyst dertil; da sagde Einar: ikke behöver du at ægge os til Broderhævn; thi vi kan fuldvel overvinde dig, om vi ville; men du, Bonde, skal ikke vederfares nogen Ufred, og vil vi Brödre nu rygte et andet Ærende. Thorgils tog gjerne mod dette Tilbud, og sagde: dette seer jeg selv langt hellere; thi jeg synes at erfare, at du er en ædel Mand. Har jeg end dræbt Eders Broder, saa vil jeg give fulde Böder derfor. Dig, Einar, vil jeg nu skjænke det Sværd, jeg fik fra Jordhuset, thi jeg seer dig an for at være den, der er istand til at bruge det. Din Broder vil jeg og give 5 Mark Sölv*). Siden skildtes de ad, som gode Ven-

*) Et af Alskrivterne læser 8 Mark Sölv; men de övrige: 5 Mark Sölv.

ner; og derpaa reiste Brödrene bort fra Landet. Engang da Thorgils og Helga droge i Besög til Hialde, blev Thorgils Bonde syg. Han var da 85 Aar gammel*), og döde een Uge derefter. Kort derpaa döde Bönderne Thorod og Biarne den Spage. De bleve alle jordede i den Kirke, Skapte lod bygge vesten for Bækken; men siden bleve deres Been förte til det Sted, hvor Kirken nu staaer; thi Skapte gjorde Löfte, at lade Kirken bygge, dengang Thora (hans Kone), da hun var ifærd med at vaske sine Lærreder, brækkede det eene Been.

Thorgils Orrabeins Stifsön, ansaaes for een af de mærkværdigste Mænd. Han var vennefast og sindig: udholdende i Nöd, diærv og færdig til store Foretagender, naar man gjorde ham imod, og taalte, som en Helt, megen Modgang.

Fra ham er kommen en stor og vidtlöftig Stamme. Thorgils's og Helgas Börn

*) J Schedis beretter Are Frode, at Laugmanden Skapte Thorodson döde 1030; det samme Aar nemlig, hvori Kong Olaf den Hellige faldt paa Stiktestad. Paa Grund af Thorgils's höje Alder kan man antage, at han er död nogle, maaskee 8 — 10 Aar tilforn; thi nöje at kestemme hans Döds Aar lader sig af denne Historie ikke gjöre.

vare Grim Glomud, Hlug og Thord. Biskop Thorlak*) var Thorhalds Sön; hans Moder var Eivör; Eivors Moder var Jörun, Datter af Thorgils Orrabeins Stifsön og Helga. Endnu havde de en Sön, ved Navn Odd. Han var Fader til Gissur, denne til Grim, denne til Gudlog, som var Biskop Jörunds Moder**). En Sön af Grim Glomud, Thorgils's Sön, var Ingiald, Fader til Grim, denne til Einar, denne til Haldkatla; denne var Moder til Steinunn, Moder til Herdis, Moder til Biörn, Fader til Gissur Glade***), hvis Sön hedde

*) Thorlak den Hellige var Biskop i Skalholt; föd Aar 1153, död 1193.

**) Jörund Thorsteinson, Biskop paa Holum, döde 1313.

***) Dette Tilnavn er uden al Tvivl fejl skreven i alle 4 Codices Chartacei, man har benyttet; af hvilke nogle læse Gamle, andre Galle. Man kan formode, at der i et gammelt Afskrivt ved en kort Skrivning har staaet Gla, som har givet Anledning til denne urigtige Læsning. Meget rimeligt er det, at her menes den Gissur Glade, som, ifölge den ypperlige Sturlingasagas Vidnesbyrd, saa troeligen fulgte Gissur Jarl Thorvaldson, med hvilken han og var beslægtet; thi de stammede ned fra 2de Söstre, Jarlen

Hakon og Sönnesön Jon *).

nemlig fra Thordise, og Gissur Glade fra Helga, begge Döttre af Thorod, og Söstre til Laugmand Skapte Thorodson; denne Sturlingasaga mælder og om andre Thorgilses Descendenter; blandt andre og om ovenmeldte Ingjald.

*) Var et saa dybt nedstigende Slægt-Register ikke en Historien tilföiet Glosse, hvilket ellers saa ofte var Tilfældet, saa viiste det, at denne Saga er skrevet længe, ja omtrænt 300 Aar, efter Thorgils's Död.

